

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Vystoupení členského státu z Evropské Unie
Withdrawal of a Member State from the European Union

Student: Tomáš Vyvial

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Kateřina Dvoroková

Ostrava 2011

Zadání bakalářské práce

Student:

Tomáš Vyvial

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6210R004 Eurospráva

Téma:

Vystoupení členského státu z Evropské Unie

Withdrawal of a Member State from the European Union

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Vývoj evropské integrace
  3. Proces vystoupení z Evropské Unie
  4. Analýza dopadu vystoupení členského státu z Evropské Unie
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledku bakalářské práce
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FIALA, Petr; PITROVÁ, Markéta. *Evropská Unie*. 2. dopl. aktualizované vydání. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.
MACH, Petr. *Jak vystoupit z EU*. 1. vydání. Praha : Laissez Faire, 2010. 106 s. ISBN 978-80-254-6624-7.
ZÁHRADNÍK, Petr. *Vstup do Evropské Unie : Přínosy a náklady konvergence*. 1. vydání. Praha : C. H. BECK, 2003. 364 s. ISBN 80-7179-472-4.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kateřina Dvoroková**

Datum zadání: 26. 11. 2010

Datum odevzdání: 11. 5. 2011

---

doc. Ing. Karel Skokan, Ph.D.
vedoucí katedry

---

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně, a že jsem všechny použité zdroje uvedl v seznamu literatury.

V Ostravě 11. května 2011

.....

Tomáš Vyvial

Děkuji Ing. Kateřině Dvorokové za vedení této bakalářské práce, zejména za její ochotu, drahocenný čas a cenné připomínky.

Obsah

1. Úvod	7
2. Vývoj evropské integrace	9
2.1 Myšlenka sjednocené Evropy	9
2.2 Evropa po druhé světové válce	11
2.3 První náznaky integrace	12
2.4 Kroky ke společnému trhu	13
2.5 Smlouva o ESUO	14
2.6 Římské smlouvy	15
2.7 EURATOM a EHS	16
2.8 Události a příčiny vytvoření Jednotného Evropského Aktu	17
2.9 Maastrichtská smlouva	19
2.10 Amsterodamská smlouva, Agenda 2000 a Smlouva z NICE	21
2.11 Pátá největší vlna rozšíření	23
2.12 Ústava pro Evropu a Lisabonská smlouva	23
2.13 Shrnutí	26
3. Proces vystoupení z Evropské Unie	27
3.1 Lisabonská smlouva a Vídeňská úmluva	27
3.2 Proces vystoupení podle Smlouvy o fungování EU	29
3.3 Úprava vystoupení Virtuálního informačního střediska pro Znalosti o Evropě	31
3.4 Instituce zúčastněné v procesu vystoupení	32
3.4.1 Evropská Rada	32
3.4.2 Evropský parlament	33
3.4.3 Rada Evropské Unie	34
3.5 Příklady vystoupení	35
3.5.1 Vystoupení Grónska	35

3.5.2	Vystoupení ostrova svatého Bartoloměje	37
3.6	Možnost iniciace vystoupení	38
3.7	Shrnutí	40
4.	Analýza dopadů vystoupení členského státu z Evropské Unie	41
4.1	Oblasti působnosti Evropské Unie	41
4.1.1	Společný trh a společné politiky.....	41
4.1.2	Instituce, Unie a právní věci	43
4.1.3	Podnikání, podniky a spotřebitelé	44
4.1.4	Ostatní oblasti.....	45
4.2	Finanční prostředky ze strukturálních fondů EU.....	47
4.3	Finanční prostředky na operační programy 2007-2013.....	48
4.4	Odhad finančních částek o něž by se ČR mohla připravit.....	49
4.4.1	Tematické operační programy	49
4.4.2	Regionální operační programy	51
4.4.3	OP Cíl 2 a Evropská územní spolupráce	52
4.5	Situace v EU bez ČR	54
4.6	Shrnutí	55
5.	Závěr	56
	Seznam literatury	58
	Seznam zkratk	63
	Seznam použitých tabulek	64
	Seznam použitých obrázků.....	64
	Seznam příloh	66

1. Úvod

Vystoupení z Evropské Unie donedávna nebylo upraveno v žádném dokumentu, který EU vydala, první zmínky jsou datovány k roku 2004, kdy se objevila Ústava pro Evropu. Ta jako první kodifikovaným způsobem upravovala celý proces vystoupení. Problémem ale bylo, že se tuto ústavu nepovedlo ratifikovat, do roku 2006 měla příznivý ohlas pouze u 16 členských zemí z tehdejších 25. Například Německo tuto smlouvu vyloženě neodmítalo, jen pouze čekalo na to, až ji vnitřní vláda harmonizuje se svou legislativou. Ostatní státy jako Francie nebo Nizozemsko, smlouvu odmítli, nebyla totiž odsouhlasena v občanském tamním referendu.

Členské státy po určitém období zjistily, že by opravdu potřebovaly určitou novelizaci svých starých smluv, a vše vyústilo k tzv. Lisabonské smlouvě. Ta byla podepsána 13. prosince 2007. Jednalo se o dokument, který nenahrazoval původní smlouvy, nýbrž je pouze novelizoval a poupravil. Zásadním bodem byl článek 50 v Hlavě I Společná ustanovení, který kodifikovanou formou upravoval vystoupení členského státu z Evropské Unie.

Při vypracovávání jsem použil metodu komparace, kdy jsem porovnával například dva dokumenty v primárním právu, nebo metodu historickou, kdy jsem popsal vývoj myšlenky Evropské Unie, dále vývoj, a metodu explorační, kdy jsem se snažil dopodrobna popsat celý proces vystoupení členského státu z Evropské Unie, což bylo i primárním cílem této práce, a v neposlední řadě, jsem pracoval i s metodou vývojové studie. Tyto varianty výzkumu pocházejí z analýz učebnic o výzkumných metodologiích (Mauch, Birch 1998).

V této bakalářské práci je hlavní kapitolou samotné vystoupení členského státu z Evropské unie. V první kapitole rozebereme pouze povrchně historii Evropy a Evropské integrace, jak se v minulosti státy stavěly k integraci, kdo byli první průkopníci, k jakým politickým událostem docházelo apod. V následující kapitole rozebereme dopodrobna samotný proces vystoupení z Evropské unie. Podrobně rozebereme článek 50, Lisabonské smlouvy a článek 218 odstavec 3, Smlouvy o fungování Evropské Unie. Řekneme si, jaké jsou zúčastněné orgány v procesu vystoupení z EU, a uvedeme si dva příklady vystoupení, které již proběhly, jeden bude dle nové kodifikované úpravy Lisabonské smlouvy, a druhý nekodifikovanou úpravou, pouhým odstoupením od smlouvy. Třetí kapitola bude příklad dopadu vystoupení na Českou republiku. Zaměříme se na oblasti, kterých by se vystoupení

mohlo dotknout, rozebereme si finanční pomoc ze strukturálních fondů Evropské Unie, odhadneme částky v jednotlivých operačních programech, o které bychom se vystoupením připravili. Pokusím se také rozebrat politickou situaci v ČR, jež by nastala po vystoupení z EU.

2. Vývoj evropské integrace

2.1 Myšlenka sjednocené Evropy

Pokus sjednotit Evropu se objevil mnohokrát, první pokusy se objevily už ve středověku v tzv. „svaté říši“, kde pospolitost fungovala díky ideálu křesťanství. Avšak myšlenky na sjednocení jsou o hodně starší. S ideou samotnou se můžeme setkat už v antickém Řecku, ovšem k samotnému sjednocení nikdy nedošlo. Argumentů proč se sjednotit bylo opravdu hodně. Stanovíme-li si kritérium rozdělení argumentů dle sociálního charakteru, můžeme rozdělit argumenty na dvě základní skupiny.

Do první skupiny patří myšlenky panovníků. Tyto myšlenky ale nenesou ideu sjednocení, jak by si lidé přáli, nýbrž vidinu velké moci z rozsáhlého území, a výhody plynoucí z takového území. Větší území totiž s sebou neslo i větší armádu, tudíž i větší bezpečí. Rozsáhlé území na mapě budí respekt samo o sobě.

Druhá skupina osob, které prosazovaly myšlenku sjednocení, jsou filozofové a myslitelé, jedním z těchto filozofů a myslitelů byl například Pierre Dubois¹. Jejich odlišnost byla vidět už v myšlence samotné. Zájem nesměřoval k vidině moci, ale ke kulturní, sociální a náboženské symbióze. Nejznámějším modelem, z něhož vycházela nynější moderní integrace, byl model „společné Evropy“. Cílem bylo vytvořit koncepci jednoty. S postupem času se jednota stala nedosažitelnou, a proto byla potřeba slevit ze svých cílů, a dát na výběr z širšího spektra koncepcí a umožnit státům přiklonit se ke koncepci, která jim nejvíce vyhovovala.

Úsilí provést dokonalou integraci se ukázalo, jako velmi složité a s vývojem vznikly první problémy. V integraci vládl jeden člověk, šlo tedy o prosazování jednoho zájmu a lidem se to nelíbilo. Prvním, kdo se tento problém snažil vyřešit, byl Pierre Dubois. Jeho návrhy z let 1306 – 1308 pracovaly s myšlenkou stálého výboru panovníků, který by projednával problémy společně, a zabraňoval tak možným konfliktům, které by nastaly. Tyto návrhy se dočkaly velkého úspěchu, jelikož měli panovníci mezi sebou přehled o politické a vojenské situaci v daném státě a věděli, že v tomto směru šli k jednotné homogenitě, vše řeší Dubois ve své knize *Quaedam proposita papae a rege super facto Templariorum* z roku 1308. Tato jednotvárnost působila významným způsobem i na celoplošnou bezpečnost, jež se všem

---

¹ francouzský právník a politický reformátor, 1250 – 1320 n. l.

zamlouvala. Takto vypilované myšlenky integrace se zhostil i náš panovník Jiří z Poděbrad², usiloval o vytvoření „Unie evropských států“, jeho unie měla mít společný legislativní orgán a soudní dvůr, tato myšlenka je datována k roku 1462.

Po několik set let probíhaly integrace bez větších změn, až do 17. století, kdy představitelé začali reprezentovat rozdílné politické zájmy v nadnárodních shromážděních a byly zde první náznaky parlamentarismu. Nejvýznamnějším představitelem této doby byl bezpochyby William Penn³. V roce 1693 navrhnul představu evropského parlamentu. Podrobně zde rozebral podíly hlasů, jež se odvozovaly od ekonomického výkonu, a také podmínky pro přijímání rozhodnutí v nadnárodním shromáždění dvoutřetinovou většinou. Od tohoto konceptu se odrážel také myslitel a diplomat abbé de Saint-Pierre, 1658 – 1743. Roku 1713 předložil koncepci „Konfederaci evropských panovníků“. Předmětem této koncepce byl problém nedostatečného zabezpečení, a z toho plynoucí hrozby, pouze pomocí bilaterálních smluv. Konfederace evropských panovníků měla zavázat jednotlivé členy k věčnému spojenectví, a údajný problém měl být řešen výhradně diplomatickou cestou (Wilson, Dussen 1995: 43). Další změnou prošlo financování obrany, které měly být nově placeny z finančních zdrojů, které jednotlivé státy odvedly. Výše byla určena podle dříve zmíněného ekonomického výkonu daného státu. Poslední výraznou změnou bylo převedení veškerých kompetencí týkající se obrany států do rukou shromáždění. Později bylo shromáždění nahrazeno dvoukomorovým parlamentem. Tento posun byl připsán Francouzi Claude Henri de Saint-Simonovi (1760 – 1825) a jeho dílu „organizace evropské společnosti, kterou publikoval se svým přítelem v roce 1814.

V 18. a 19. století byl pojem integrace přivlastňován více lidmi, technologie se začaly zdokonalovat a koncem 18. století, kdy přišla „průmyslová revoluce“ už fungovaly integrace dokonale. Sepisovaly se smlouvy na obchodování se zbožím, protože se ukazovalo, že mezinárodní spolupráce přinášela nevídaný užitek hlavně v oblasti hospodářství. Řešily také problém s rostoucí nezaměstnaností a s krizí, která se objevila na konci první světové války. Jednou z možností, jak se rychle vrátit do původního stavu, než se krize objevila, bylo sepsání dohody v roce 1926, a založení „Mezinárodního ocelářského kartelu“.

---

² Český král Jiří z Poděbrad se narodil 23. 4. 1420 v Poděbradech. Pocházel z rodu pánů z Kunštátu. Jeho otec Viktorin Boček měl na tehdejší poměry velkou politickou moc, tu měl většinou pouze panovník a několik málo šlechticů. To vysvětluje, proč se Jiří mohl stát králem. V českých dějinách nikdy neseděl na trůnu král, který by měl původ v domácí šlechtě

³ 1644 Londýn - 1718 Berkshire) byl kvakerský vůdce, bojovník za svobodu vyznání a zakladatel Pensylvánie

2.2 Evropa po druhé světové válce

Druhá světová válka opět ukázala, jak málo stačilo k vyvolání konfliktu, který mohl vyústit ve velký světový problém. Proto začaly evropské státy myslet dopředu a představitelé hledali různé mechanismy, jak těmto problémům zabránit. (Burgess 1998: 28) Objevovaly se různé nápady, názory a vize nejlepšího možného integračního procesu. V roce 1947 byl v prosinci ustaven mezinárodní přípravný výbor tzv. Hnutí za spojenou Evropu, kde v čele výboru stál Winston Churchill⁴, jako předseda. Tento proces byl zahájen shrnutím všech vizí o evropské federaci. To vše mělo za následek svolání konference 7. května 1948 v holandském Haagu. Více jak 700 delegátů, mezi nimiž byl například Robert Schuman, Konrád Adenauer nebo Léon Blum konzultovali, jak vytvořit dokonalou a prosperující evropskou federaci. (Urwin 1991: 30) Mezi nejdůležitější výstupy této konference patřily různá politická, ekonomická a sociální prohlášení (The Hague 1948). Tyto výstupy pak hrály důležitou roli při zřizování Rady Evropy, a také při přijímání Charty lidských práv a svobod, která byla stěžejním dokumentem Rady. Zdálo se, být vše v pořádku, konference v Haagu byla považována za startovní bod celého evropského integračního procesu. Netrvalo ale dlouho, a narazilo se na další problém, který souvisel s obavami svěřit státní suverenitu do rukou nadnárodních organizací. Obavy přetrvávaly, protože od druhé světové války neuběhlo mnoho let a strach byl silnější než vize společné Evropy. Na toto konto byla vytvořena Rada ministrů, která měla za úkol zajistit a garantovat všem státům jejich suverenitu.

S vývojem času se evropská integrace potýkala s velkým problémem, a to je náhled Velké Británie a severských států na evropskou integraci a její institucionální zastoupení. Tito odpůrci chtěli pouze mezivládní spolupráci a né nadnárodní suverenitu, která by omezovala jejich zájmy. Tento odpor byl výsledkem nedokonalých dohod mezi Německem, Velkou Británií a Francií. Pohled na evropskou integraci se v očích Velké Británie změnil v padesátých letech, kdy Winston Churchill ve svém projevu na univerzitě ukázal vstřícnost k evropské integraci a vyslovil následovně: „... existuje opatření, které by – kdyby bylo všeobecně a spontánně přijato – jako zázrakem přeměnilo celou scénu a v několika letech by celou Evropu nebo její větší část učinilo tak svobodnou a šťastnou, jako je dnešní Švýcarsko. Co je tímto dokonalým opatřením? Je jím znovuvytvoření evropské rodiny v takové míře, jak je to možné, a vybudování institucionální struktury, která jí umožní žít v míru, bezpečí a svobodě. Musíme vybudovat něco jako Spojené státy evropské.“ (Salmon, Nicoll 1997: 26).

⁴ Sir Winston Leonard Spencer-Churchill, (1874 – 1965) britský politik a autor. Je znám, jako Prime ministr Spojeného království během druhé světové války

Hlavní myšlenka, jež měla z tohoto projevu plynout, byla vytvoření bezkonfliktního vztahu mezi Francií a Německem. Toto partnerství by tvořilo jádro evropské integrace. Tímto se postoj Velké Británie k integraci změnil, nebyla pro ani proti, pro byla pouze za určitých podmínek. Tyto podmínky souvisely s prioritními vztahy k Commonwealthu a USA. Do jisté míry ovlivňuje postavení i fakt, že Velké Británie byla vítěznou zemí druhé světové války. Cílem Británie tudíž nebylo upnout se na jednu věc, tím myšlenou evropskou integraci, ale její politika směřovala k rozvoji otevřených obchodních vztahů.

2.3 První náznaky integrace

Evropa se po druhé světové válce, znovu postavila na nohy. Reformy, které měly ozdravit jednotlivé státy, byly úspěšné. A sloužily jako odrazový můstek k integraci Evropy. Zdálo se, že Marshallův plán a založení OEEC⁵ byl krok k úspěchu, ekonomická situace se začala obnovovat. (Fiala, Pitrová 2009: 44) Ale pořád se nejednalo o tak úzké ekonomické, politické a hospodářské vazby, o jaké usilovala Francie a země Beneluxu. Začaly se objevovat nové politické problémy spojené s rokem 1948. Tím myšlené Únorové události v Československu, červnová blokáda Berlína a některé násilné kroky Sovětského svazu, které ukázaly směr, v němž by se měla Evropa zdokonalit. Proto byly vymyšleny nové bezpečnostní priority nazývané též Bruselská smlouva⁶. Úkolem Bruselské smlouvy bylo vytvořit Západní unii⁷ jako obranou alianci proti případné agresi Německa. Západní unie měla proto nový cíl, ke kterému chtěla dospět. Jednalo se o posílení atlantických bezpečnostních vazeb a současně uklidnit vyhrocené vztahy na evropském kontinentu.

Největší překážkou pro bezpečnou integraci byla obava z Německa. Strach z rychlého hospodářského a ekonomického vzestupu se odrážel hlavně ve Francii. Rychlý vzestup Německa byl nejdiskutovanějším vnitropolitickým tématem. Hlavním cílem Francouzů bylo

---

⁵ Organization for European Economic Cooperation, organizace založená v roce 1948, zajišťuje realizaci programu evropské obnovy (Marshallův plán). Členy byly evropské státy, které přijaly americkou pomoc (Belgie, Dánsko, Francie, Irsko, Island, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, od 1949 SRN), od 1959 i Španělsko. V roce 1961 byla nahrazena Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.

⁶ Smlouva byla podepsána 17. března 1948 a zakládajícími státy byly Francie, Velká Británie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko.

⁷ vznikla v září 1954, kdy byla do Londýna svolána konference devíti států Beneluxu, Francie, Holandska, Itálie, SRN, Velká Británie a USA

tedy dostat pod kontrolu vojenské strategické suroviny, těmi byly ocel a uhlí. Ukázalo se, že po roce 1948 se politická situace v Evropě uklidnila, a Německo už nevyvolávalo takový strach, jako dříve. Německo začalo vykazovat určité náznaky spolupráce a novým hrozícím agresorem se pozvolna stal Sovětský svaz.

Západoevropským zemím (známým také jako Západní unie) se podařilo vybudovat bezpečné vazby a vytvořit tak spojení v podobě Severoatlantické smlouvy ze 4. dubna 1949 a založit tak Severoatlantickou alianci NATO. Otázku bezpečnosti Západní unie byla vyřešena, ale fungující ekonomické reformy v podobě Marshallova plánu a OEEC potřebovaly znovu oživit. Evropa si vzala příklad z trhu USA, který byl nadprůměrný oproti ostatním zemím. Země Beneluxu, které už v roce 1948 vytvořili celní unii, ukázaly, že hlubší spolupráce se vyplácela, tamní fungující trh, byl inspirací, a novým snem bylo vytvořit podobně fungující trh v celé Evropě.

2.4 Kroky ke společnému trhu

Návrh na sloučení trhu s uhlím a ocelí, který byl ujednán na zasedání francouzského kabinetu v květnu 1950, byl atraktivní i pro ostatní evropské země. Jednou ze zemí bylo Německo, které ze společného trhu mělo užitek, neboť z něj spadla všeobecná hrozba z dalších útoků, ale také mohlo přispět k rychlému rozvoji západní Evropy a dokonce z toho i profitovat. Další země, jež projevíly zájem o připravovaný projekt Evropské společnosti uhlí a oceli, byly Belgie, Nizozemsko, Lucembursko a Itálie. Zjistili, že bude velká ekonomická výhoda, a dosáhne se velmi rychlé stabilizace politické situace. Jedno ze záporných postavení k tomuto kroku bylo ze strany Velké Británie, která si spíše udržovala těsné vztahy s USA a ke Commonwealthu. Zajímavostí bylo, že se s tímto postojem k integraci Velké Británie počítalo, předvídal jej Jean Monnet⁸. (O'Neill 1996: 168)

K Velké Británii se připojily také severské státy, pro něž bylo naprosto nepochopitelné přesunout své kompetence do nadnárodních organizací a ponechat státní suverenitu tak, jak ji v daných státech vnímali. Jedním z důvodů postoje severských států bylo i to, že hodně spolupracovaly s Velkou Británií, ta tehdy patřila k nejdůležitějším obchodním státům.

---

⁸ 1888 – 1979, francouzský politik, diplomat a ekonom, tvůrce Monnetova plánu z roku 1947, byl předsedou Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), je považovaný za jednoho ze zakladatelů Evropských společenství.

Při sumarizaci patřila Británie k největším producentům uhlí a oceli a měla mnoho obchodních vazeb v celé Evropě. Británii se tedy nelíbilo, jak jednání o společném trhu s uhlím a ocelí, postupovalo svižným tempem vpřed. Státy, které se jednání účastnily, byly Německo, Francie, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko.

2.5 Smlouva o ESUO

Výsledkem jednání o společném trhu s uhlím a oceli byla tzv. Pařížská smlouva, kterou strany podepsaly dne 18. dubna 1951 ve francouzské Paříži. Oficiální název byl ale Smlouva o zřízení Evropského společenství uhlí a oceli (dále Smlouva o ESUO). Tento zásadní krok měl jeden rozdíl oproti ostatním krokům společenství, a to, že smlouva byla časově omezená na padesát let⁹. V platnost tato smlouva vstoupila 27. července 1952. I když ratifikační proces trval přibližně rok, instituce fungovaly o něco dříve. Po vstoupení v platnosti této důležité smlouvy, začaly vznikat nové problémy, týkaly se společných institucí, a odevzdání pravomocí do nadnárodních společností. (Fiala, Pitrová 2009: 58) Největší strach měly malé země, jako Belgie, Lucembursko a Nizozemsko. Obavy měly z toho, že jejich potřeby budou překrývány potřebami velkých států. A proto se přišlo s reformou, že bude vytvořen jeden nadnárodní úřad tzv. Vysoký úřad, který bude se svými poradními orgány spravovat určité oblasti, bez vlivu ostatních členských států.

Zřídila se také Rada, jež měla rozhodovací pravomoc. Nad všemi novými institucemi stál Soudní dvůr, který hlídal porušování smluv a uděloval sankce za jejich nedodržování. Vysoký úřad disponoval „největší pravomocí“, proto musel mít i poradní orgán, aby se chránily zájmy všech států stejně. Členové Vysokého úřadu měli funkční období po dobu šesti let, členové byli nominováni členskými státy. Avšak po jejich zvolení na funkční období se do jejich úřadování nemohlo zasahovat.

Rada ministrů byla založena proti původním předpokladům Jeana Monneta, a díky většinovému hlasování byly urychleny rozhodovací procesy probíhající v integraci. Také její členské zastoupení hájilo národní zájmy v nadnárodní organizaci.

Předchůdce Evropského parlamentu, čili Shromáždění ESUO se skládalo ze 78 zástupců národních parlamentů, poměrné zastoupení bylo přesně určeno v zakládající smlouvě v článku 21 Smlouvy o ESUO. Hlavní činností Shromáždění bylo sledování činností Vysokého úřadu, a tento úřad mohl být, jako celek odvolán pouze Shromážděním.

⁹ Po vypršení platnosti v roce 2002 byla všechna aktiva a pasiva ESUO převedena pod Evropské Společenství.

Soudní dvůr byl malinko odlišný od ostatních institucí, byl totiž nezávislý na všech ostatních institucích. I přes všechny tyto orgány, které měly kontrolovat chod integrace, se objevovaly neustále stejné problémy. Jednalo se o prosazování národních zájmů v Radě. Smlouva o ESUO přinesla pro evropskou integraci první, opravdu zásadní změny. Díky této smlouvě došlo k několika důsledkům, prvním z nich bylo zvýšení produkce uhlí a oceli ve společném trhu a opravdu nezanedbatelný rozvoj obchodu pro zúčastněné země. Další věcí, kterou ovšem nemůžeme počítat pod Smlouvu o ESUO, neboť důsledek pocítily jak členské země, tak nečlenské. Tím bylo celkové ozdravení ekonomiky, zvýšení výroby, a obecné zlepšení všech hospodářských ukazatelů. Důležité bylo, že zlepšení se projevilo u občanů. K lepšímu se upravily sociální a pracovní podmínky zaměstnanců v těžkém průmyslu. Celoevropsky se dostal pod kontrolu trh s uhlím a ocelí, a mírnou cestou se donutilo ke spolupráci i odpůrce ESUO, například Velkou Británii. Trh velmi dobře prosperoval, a všechny kooperace s těmito dvěma surovinami řídil Vysoký úřad.

Jednalo se o první krok k dokonalé evropské integraci, jakou si všichni, kdo o ní usilovali, přáli. To by ale nefungovalo bez Soudního dvora, jenž byl nepostradatelným. Veškeré vzniklé problémy dokázal řešit, a díky své nestrannosti a nezávislosti vzbuzoval dojem svobody a rovnocennosti. Soudní dvůr byl proto považován za další ze základních kamenů pro zdokonalení evropské integrace.

2.6 Římské smlouvy

S postupem času se ukázalo, že byla potřeba integrovat více hospodářských sektorů a oblastí, než dosud. Požadované integrace totiž nešly uskutečnit s dosavadními institucemi, proto byly přeneseny kompetence členských států na půdu institucí ESUO. Mimo společného trhu s uhlím a ocelí, bylo třeba zdokonalit společný trh s dopravou a zemědělstvím, a nově vytvořit společný trh, a podpořit výzkum a rozvoj jaderné technologie, neboť právě ta přitahovala v poslední době největší pozornost států, které by ji nejméně potřebovaly, například Německo. (Urwin 1991: 74) Ve dnech 1. a 2. června 1955 se konalo jednání v Messině. Výsledkem jednání byly dvě základní koncepce.

První usilovala o zachování sektorového přístupu a druhá usilovala o zřízení velkého integrovaného ekonomického prostoru. Pokrok přišel až 20. června 1955, kdy představitelé členských států ESUO pověřili tzv. Spaakův výbor vedený belgickým ministerským předsedou Paulem-Henri Spaakem. (Moravcsik 1998: 142-143) Zde se došlo ke kompromisu,

který byl upřesněn ve Zprávě Spaakova výboru přijaté 29. Května 1956 v Benátkách. Výbor byl pověřen i k vytvoření smluv, které se podepsaly 27. března 1957 a jednalo se o smlouvu o zřízení Evropského hospodářského společenství (dále Smlouva o EHS) a také Smlouva o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii (dále jen EURATOM). (Mayne 1998: 77) Najdeme-li ale zmínku pouze o Římské smlouvě v jednotném čísle, není to zcela špatně, jen neúplně. Tento termín je používán, protože Smlouva o EHS se stala jednoznačně pozdějším odrazovým můstkem pro nynější Evropskou unii. Nicméně správným termínem jsou Římské smlouvy, jednalo se totiž o rovnocenné dokumenty.

2.7 EURATOM a EHS

Smlouva o EURATOM vstoupila v platnost bez větších problémů 1. ledna 1958, kromě sektorových specifik se téměř ve všem shodovala se Smlouvou o EHS. Smlouva měla vytvořit společný trh s nukleárními materiály¹⁰ a snažit se je udržet v mírovém využití. Dostat pod kontrolu jaderné materiály se ukázalo, jako velmi výhodné. Státy totiž začaly využívat potenciál těchto materiálů, a zjistily, že se dá využít i jinak než k vojenským účelům, a proto byl vytvořen program, který využívá jadernou energii pro civilní účely. Úkolem tedy bylo podporovat výzkum, dosáhnout lepší ochrany zdraví a jaderné bezpečnosti a společné řízení investic a nákupu materiálů ve společném trhu se štěpnými materiály. (George 1996: 157) Smlouva o EURATOM vychází ze Smlouvy o ESUO, tudíž její instituce byly stejné. Jednalo se o Soudní dvůr a Shromáždění, jako nové instituce se vytvořily Komise a Rada, jako poradní orgán byl vytvořen Vědecko-technický výbor s dvaceti členy. Komise se téměř zkopírovala z EHS, jmenování vládami členských států zůstalo, funkční období bylo čtyřleté se znovu zvolením. Co se týče Rady, nenastala žádná změna oproti EHS, jen byla v integračním projektu posílena. Shromáždění bylo zvýšeno ze 78 na 142 členů, dostalo nové kompetence.

Smlouva o EURATOM se zdála bezchybná, měla pouze jednoho odpůrce, a tím byla Francie. Nepodporovala EURATOM tak jako ostatní, neustále hledala drobné chyby, a chtěla výzkum jaderné technologie pouze pod svůj dozor, nikoli pod kompetence tehdejšího společenství. Francie disponovala výjimečným postavením a měla drobná privilegia, nicméně

¹⁰ Označením „zvláštní štěpný materiál“ se rozumí plutonium 239, uran 233, uran obohacený uranem 235 nebo 233. Dále každý produkt obsahující jeden nebo více výše uvedených izotopů a jiné štěpné materiály, které určí Rada usnesením přijatým kvalifikovanou většinou na návrh Komise. Označení „zvláštní štěpný materiál“ se však nevztahuje na suroviny

Rada, ani Společenství nedovolili Francii oddělit jadernou technologii pro vojenské účely do soukromí svých kompetencí. Proto se EURATOM nestal tak perspektivní, jako Smlouva o EHS, a Smlouva o EURATOM šla do ústraní. Jediným přínosem tedy byly limity a normy pro osoby pracující s jaderným odpadem, také lepší kontrola, bezpečnost a zdraví.

Naopak došlo k razantnímu rozvoji společného trhu na základě Smlouvy o EHS. Smlouva rovněž vstoupila v platnost 1. ledna 1958, ale její hlavní rozdíl od EURATOMU byl následovný, počítalo se zde s přistoupením přímořských států, a rozvojem ekonomického prostoru. Hlavním cílem bylo „...postupným sbližováním hospodářské politiky členských států podporovat v celém Společenství harmonický rozvoj hospodářské činnosti, nepřetržitý a vyrovnaný růst, větší stabilitu, urychlené zvyšování životní úrovně, jakož i těsnější vztahy mezi státy, které Společenství tvoří“. (čl. 2 Smlouvy o EHS) Vůbec poprvé můžeme mluvit o myšlence společného trhu a volného pohybu osob, služeb, zboží a kapitálu. Vše se mělo uskutečnit v časovém intervalu dvanácti až patnácti let. Cyklus byl konstruován do tří etap, po čtyřech letech, stejně jako bylo časové období Rady. Vše muselo být přesné a pečlivé, nastali problém, bylo možno každou etapu posunout o jeden rok.

Dalším důležitým pod úkolem smlouvy bylo vytvořit a harmonizovat celní unii, zdálo se vše bez problémů, i členské státy chtěly proces urychlit, jen Francie byla proti, a požádala o odložení, protože si myslela, že její trh bude nekonkurence schopný díky poválečné situaci. Nedostatkem bohužel bylo, že smlouva vytvářela jednotlivé společné politiky, jako byla například společná zemědělská politika, nebo společná dopravní politika, ale nikde ve smlouvě nebylo napsáno, jak se k tomuto mělo dojít, nejsou zde postupy, harmonogramy, ani cesta k dosažení cílů. Nicméně evropská integrace vyvíjela veškeré úsilí k dokonalosti, a v brzké době se tyto problémy začaly odstraňovat. Také se ukázalo, že vybudovat společný trh nebude tak jednoduché, muselo se udělat mnoho ústupků a omezení.

2.8 Události a příčiny vytvoření Jednotného Evropského Aktu

Vytvoření zóny volného obchodu, jak bylo sepsáno ve Smlouvě o EHS se zdálo velmi efektivní, a tehdejší velmoc musela zasáhnout do opozice, aby nebyly ohroženy její obchodní vztahy, a proto Velká Británie vyvíjela veliké úsilí, aby našla partnery ke spolupráci a postavila se do opozice. Nejlepšími možnými partnery se jevily Dánsko, Norsko, Švédsko, Rakousko, Švýcarsko a Portugalsko. Jestliže Velká Británie, chtěla nějakým způsobem spolupracovat s těmito nesourodými státy, musela vytvořit organizaci. Proto 4. Ledna 1960

byla definována, tzv. Stockholmská dohoda¹¹, jež vstoupila v platnost 3. května 1960. Založení této organizace nebyl považován za jeden z nejmoudřejších kroků, i když s úmyslem spojit trhy EHS a EFTA se zdálo moudré, tak jediné co se povedlo, bylo pomyslné rozdělení Evropy na „vnitřní šestku“, jednalo se o zakládající státy EHS, a na „vnější sedmičku“, členské státy EFTA.

Po čase EHS vykazovalo ekonomickou stabilitu, vypadalo to velmi dobře. Společenství šlo k tomu, že by mohlo přijmout další členy, proto 8. listopadu 1961 zahájila Velká Británie jednání se Společenstvím. Bohužel se tak nestalo, nikdo nečekal francouzské odmítnutí. Tehdejší francouzský prezident Charles de Gaulle¹² odmítnutí zdůvodnil následovně: „...Anglie je ve skutečnosti ostrovní, námořní země a je svými peněžními toky, trhem a obchodními trasami spojena s velmi různorodými a často velmi vzdálenými zeměmi“. Kdyby Anglie vstoupila do Společenství, znamenalo by to ve skutečnosti jeho proměnu v „kolosální atlantické společenství pod americkou nadvládou a vedením, které by evropské společenství rychle pohltilo“ (Salmon, Nicoll 1997: 88-89).

Nakonec vše dobře dopadlo, a došlo ke znovuoobnovení rozhovorů s kandidátskými zeměmi, které byly zastaveny v roce 1967. Nový francouzský prezident George Pompidou měl úplně opačný názor na britské přistoupení, než de Gaulle. Tvrdil, že Británie může Francii pomoci při kontrole Německa, a proto byl vstup do Evropského Společenství (dále jen ES) schválen 13. července 1972. Díky přístupu Velké Británie, byl vstup dalších členů o něco jednodušší, Irsko přistoupilo 10. května 1972 a Dánsko 8. září 1972. Pokoušelo se přistoupit i Norsko, tam byl ale problém v hlasování v referendu, kdy bylo 54% voličů proti vstupu.

ES s postupem času potřebovalo spoustu reforem, aby se odstranily chyby, na něž se časem přicházelo, a proto bylo potřeba vytvořit instituci, která bude zasedat na vyšších úrovních. Roku 1972 se tedy vytvořila Evropská rada, v níž zasedaly hlavy států členů ES.

Druhá vlna rozšíření přišla v letech 1974, kdy o členství zažádalo Řecko a Portugalsko. Španělsko až v roce 1977. Řecku se řádné přistoupení povedlo až 1. ledna 1981. Španělsko a Portugalsko přistoupilo s platností od 1. ledna 1986.

Další a další rozšiřování si žádalo jednotný trh, proto byla vytvořena bílá kniha o vnitřním trhu, tento materiál je známý také jako tzv. Cockfieldova bílá kniha (Vanthoor 1999:111). Komise ji vytvořila, aby nebyly porušovány čtyři základní složky jednotného trhu. V Bílé knize komise také stanovila datum, kdy tzv. Evropa bez hranic měla vstoupit

---

¹¹ Známa též pod názvem EFTA – European Free Trade Association

¹² Charles André Joseph Marie de Gaulle (1890 - 1970), významný francouzský státník a vojenský činitel

v platnost, datuje se na 1. leden 1993. Bílá kniha se ukázala jako další odrazový můstek v ES, bez kterého by společný trh nikdy nevznikl. Členské státy měly různorodé názory ohledně společného trhu. Evropský parlament neměl vůbec žádnou legislativní pravomoc, a Rada ministrů často uplatňovala právo veta. Tímto právem disponovala pouze Rada, a také toho patřičně využívala, hlavně v případech sjednocení trhů. Bylo tudíž za potřebí, přijít s reformami, které by nedostatky odstranily. 16. – 17. prosince 1985 vstoupil v platnost na summitu v Bruselu dokument pojmenovaný na návrh předsedy komise Jacquese Delorse Jednotný evropský akt (dále jen JEA, Single European Act). Měl za úkol zalepit nedostatky v ES, a také zrychlit proces jednotného trhu. Výsledkem aktu bylo odstranění práva veta při hlasování v Radě ve vybraných oblastech, dále zapojení Evropského parlamentu do legislativního procesu a stanovení nových cílů ES. Mezi nové cíle patřilo přijetí společné měny a vytvoření podmínek pro užší spolupráci v oblasti zahraniční politiky.

2.9 Maastrichtská smlouva

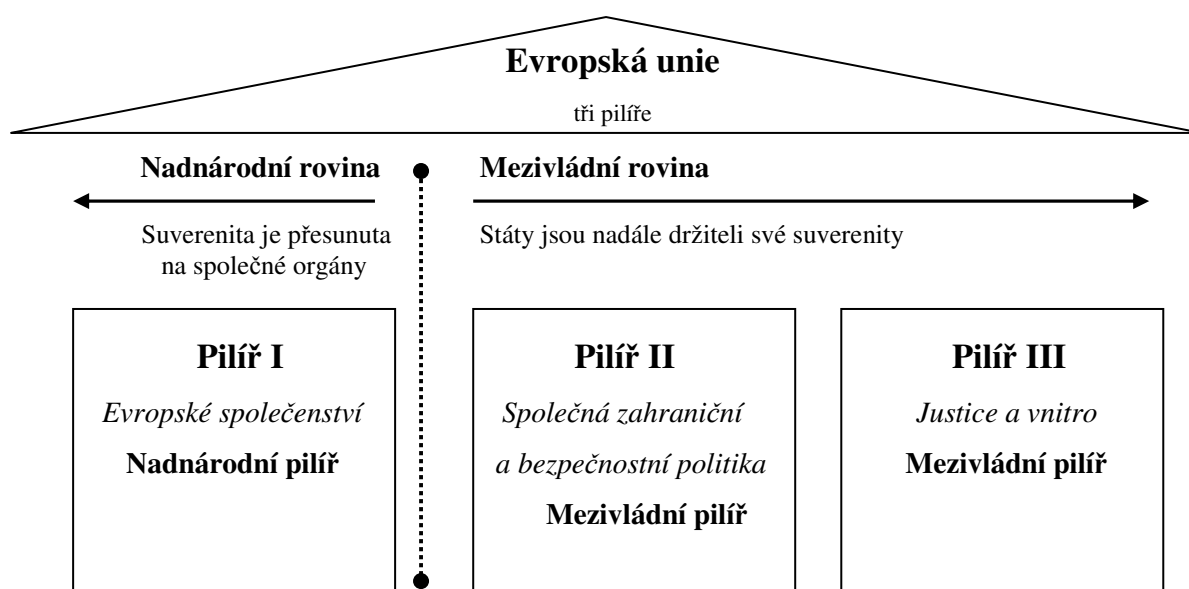
Konference konaná 15. prosince 1990, v níž se řešily problémy měnové a politické unie, odstartovala další vlnu reform, které měly být uzavřeny do konce roku 1992. Tyto mezivládní konference trvaly více než rok, a otázka prohlubování integrace a vytvoření politické unie se stávala čím dál více aktuálnější. Ale důležitější než vytvoření politické unie, bylo spíše prohlubování integrace, a věci týkající se rozšiřování, protože o členství na začátku devadesátých let požádalo Rakousko, Kypr, Malta, Švédsko, Finsko, Švýcarsko a opět Norsko.

Poprvé se na „stole“ objevil také návrh na nový název celé integrace, termín zněl „Evropská Unie“. Tento název byl v mnoha ohledech odsuzován, neboť absence slova integrace, dávala termínu nejasný cíl a záměr. (Pinder 1993: 214) Proto Lucembursko, které v této době disponovalo předsednictvím, předložilo dne 28. – 29. června konečný návrh smlouvy o Evropské Unii. Snažilo se vyjít všem vstříc, a také řešilo otázku prohloubení integrace, kterou rozdělilo do tří pilířů. Nizozemí, které převzalo předsednictví po Lucembursku, také předložilo 24. září alternativní koncepci, kde Společenství rozdělilo do divizí a byla posílena role Komise a Evropského parlamentu. Obě tyto koncepce dosáhly uznání. Lucemburská koncepce se nelíbila Velké Británii, ta si myslela, že Lucembursko zachází příliš daleko. Nizozemský model odsoudila zase Francie, že se naopak jednalo o nedostatečný krok.

Mezivládní konference byla ukončena přijetím dokumentu s názvem Smlouva o Evropské Unii (dále jen Smlouva o EU)¹³ na zasedání Evropské rady v nizozemském Maastrichtu 9. – 10. prosince 1991. Už 7. února byl návrh podepsán ministry zahraničních věcí a 7. dubna návrh podpořil také Evropský parlament, kde bylo pro 226 hlasů a pouze 62 hlasů proti.

Nynější Evropská Unie zaznamenala posun k supranacionálnímu charakteru, oddělila se zahraniční a bezpečnostní politika (dále jen SZBP) a také Justice a vnitra (dále jen JaV). Nicméně si zachovala v těchto oblastech mezivládní principy rozhodování. Rozdělení agendy Společenství je do tzv. maastrichtského chrámu, viz obrázek č. 2.1.

Obrázek č. 2.1: Maastrichtský chrám

Zdroj: vlastní úprava

Vzhledem k různorodosti členských států, tak i při přijímání této Smlouvy o EU zde muselo být uděláno pár výjimek. Jedna z mála výjimek se týkala opět Velké Británie, u níž bylo upuštěno od závazku společné měny. V případě Dánska, kde kromě upuštění od společné měny, zde bylo i právo neúčastnit se projektů SZBP ve sféře obranné. Další důležitý krok, který tato smlouva učinila, byla transformace ES na EU, to znamenalo pro členské státy přijetí další politické odpovědnosti v rámci dvou nových pilířů. Reformy se také dotkly prvního pilíře, kde kromě dílčích reforem byly učiněny i některé důležitější, a to přijetí principu subsidiarity. Přijetí tohoto principu bylo velmi důležité a zásadní, neboť ulehčilo mnohdy

¹³ Také známá podle místa podpisu jako Maastrichtská smlouva

zbytečnou práci evropským institucím. Také zavedení nové procedury přijímání evropské legislativy a postup spolurozhodování (čl. 189b, Smlouvy o ES), ten byl přisouzen i Evropskému parlamentu, a dokonce získal v dohadovacím řízení i právo veta.

Pokud jde o ratifikaci této smlouvy, neobešla se bez komplikací, muselo ji ratifikovat všech tehdejších dvanáct členů (Belgie, Nizozemsko, Lucembursko, Francie, Itálie, Německo, Irsko, Portugalsko, Řecko, Španělsko, Velká Británie a Dánsko), z důvodů neúspěšných referend se musela smlouva odsunout až na listopad 1993. Komplikace nastaly v Dánsku, kde byli proti voliči, Francii, v níž byli voliči pro, ale evropským měnovým systémem otřásla krize, spousta měn devalvovala, a to se projevilo ve výsledku referenda, kde měli voliči strach ze ztráty národní identity a suverenity, Německu, kde nebyl problém s podporou parlamentu, nýbrž ve sladění textu Smlouvy o EU s německou ústavou, Velké Británii, kde zemí otřásla hospodářská recese a rostla nezaměstnanost, a po ratifikaci smlouvy měly britské příspěvky do společenství narůst o dvě miliardy liber, ale nakonec všechny problémové země své nedostatky vyřešily, a smlouva mohla být ratifikována ve všech tehdejších členských zemích.

Chvíli po ratifikaci Smlouvy o EU se provedlo další rozšíření, které se uskutečnilo 1. ledna 1995. Jednalo se o Rakousko, Finsko, Švédsko. V této vlně rozšíření mělo přistoupit i Norsko, ale jako jediné zemi se jí dostalo od svých voličů negativního ohlasu. Občané Norska měli strach, co se bude dít po vstupu do EU v oblastech zemědělství a rybářství.

2.10 Amsterodamská smlouva, Agenda 2000 a Smlouva z NICE

Dne 29. března 1996 se sešla mezivládní konference, aby byl schválen mechanismus setkávání a určily se hlavní body jednání. Důležitým bodem jednání, na němž se členové shodli, byl Pakt stability a růstu, který se snažil snížit deficit veřejných financí ve prospěch zavedení Hospodářské a měnové unie (dále jen HMU). Ostatní otázky, a další reformy se pak začaly řešit na závěrečném summitu v Amsterodamu ve dnech 16. – 17. června 1997. Oficiálních podpisů se smlouva dočkala až 2. října 1997, ratifikační řízení probíhalo několik měsíců. Amsterodamská smlouva vstoupila v platnost 1. května 1999. Obsahem smlouvy bylo poupravit smluvní rámec celého společenství. Vymazaly se již neplatná znění a zpřehlednily se všechny smlouvy. Smlouva o EU dostala nové přehlednější číslování. Všechny tři pilíře se dočkaly drobných reforem. Ze třetího do prvního pilíře, byly přemístěny otázky vízové, azylové, přistěhovalecké politiky. Obměny se dočkal také tzv. flexibilní model integrace, to se ale nemuselo líbit státům, kterým se nelíbil rychlý růst integrace, a proto Amsterodamská

smlouva dávala možnost zastavit rychlejší postup skupině států z důležitých důvodů národní politiky (čl. 11 Smlouvy o ES revidované Amsterodamskou smlouvou).

Mezi velmi významné a průlomové dokumenty patří bezesporu i Agenda 2000, což je název dokumentu vydaný Komisí k 16. červenci 1997. Nalezneme zde informace o stavu připravenosti kandidátských zemí a současně o důsledcích přistoupení nových členů. Obsahem dokumentu byly stanoviska členských států k nově přistoupeným, reformy týkající se strukturálních fondů a společné zemědělské politiky. Na základě Agendy 2000 Komise doporučila otevřít rozhovory o vstupu s Českou republikou, Maďarskem, Polskem, Slovinskem a Estonskem.

Co se týče většiny problémů v oblasti institucionální, ty nechala Amsterodamská smlouva téměř bez povšimnutí. Instituce začaly pracovat méně efektivně jako doposud. Za důsledek úpadu efektivy můžeme považovat rychlý rozvoj a prohlubování Evropské Unie, proto bylo zapotřebí přijít s balíkem institucionálních reforem.

První summit Evropské rady se konal ve dnech 3. -4. června 1999 v Kolíně nad Rýnem. Výsledkem summitu bylo zvláštní svolání mezivládní konference, jež se zajímalo o reformy Komise, Rady a hlasování v Radě. Mezivládní konference byla zahájena 14. února 2000 a uzavřena 7. – 11. prosince 2000, výsledkem je tzv. Smlouva z NICE, ta byla podepsána všemi ministry zahraničních věcí 26. února 2001. Zajímavostí u této smlouvy bylo, že patřila prozatím posledním platným dokumentům revidujícím primární právo unie. U této smlouvy se jednalo opravdu pouze o stručný revizní charakter, což dokazovala pouze třinácti články. Důležité bylo její hlavní rozdělení do dvou částí, první část se zaměřovala na revizi Smlouvy o EU a Smlouvy o ES¹⁴ a druhá část obsahovala přechodná a závěrečná ustanovení. Hlavním obsahem byly ustanovení o změnách pravomocí, složení evropských orgánů a připravit je k většímu počtu členských států a tím být o krok napřed při rozšiřování EU. Změn bylo opravdu hodně, všechny se nesly v duchu budoucího velkého rozšíření.

Ratifikace Smlouvy z NICE probíhala celkem bez větších problémů, ve všech zemích probíhala parlamentní cestou až na Irsko, kde se celý proces zkomplikoval, a ratifikace neproběhla. Důvodem byly obavy o tradiční irské zájmy a neutralitu. Před druhým referendem přijala irská vláda několik opatření, které měly obavy odstranit. (Fiala, Pitrová 2009: 165) Opakované referendum proběhlo v říjnu 2002, kdy Irsko smlouvu ratifikovalo, a Smlouva z NICE se mohla stát platným pramenem primárního práva EU.

---

¹⁴ Dotýká se Smlouvy o EURATOM i Smlouvy o ESUO

2.11 Pátá největší vlna rozšíření

Vlnu je možno rozdělit do dvou skupin, prvních deset kandidátů vstoupilo do EU a zbývající Rumunsko a Bulharsko získali příslib pozdějšího přijetí. Přístupová smlouva byla podepsána v Athénách 16. dubna 2003. Po tomto datu vedla referenda mnoho jednání, které se týkaly jejich přistoupení. K tomu došlo u všech deseti států 1. května 2004. Jednalo se o Maltu, Slovinsko, Maďarsko, Litvu, Slovensko, Polsko, Českou republiku, Estonsko, Lotyšsko a Kypr. Rumunsko a Bulharsko nakonec přistoupily 1. ledna 2007.

Česká republika podepsala Evropskou dohodu o přidružení už v roce 1991, ale do ratifikačního procesu zasáhl rozpad federace. Tím pádem Česká republika musela podat novou přihlášku ke členství v EU, tak učinila 17. ledna 1996. Existoval u nás konsenzus politických stran, o vstup do EU usilovala ODS i ČSSD, ovšem otevřeně proti byla KSČM. Proto ve dnech 13. – 14. června 2003 bylo vyhlášeno referendum, kterého se účastnilo přes 55 % voličů. Z referenda vyšlo najevo, že 77 % hlasů je pro vstup do Evropské Unie.

2.12 Ústava pro Evropu a Lisabonská smlouva

Ústava pro Evropu, měl být jednotícím dokumentem primárního práva. K podepsání došlo v Římě dne 29. října 2004, tvořily ho preambule a čtyři části. Byly zde zakotveny velmi důležité reformy a každá část obsahovala několik takových důležitých reforem, proto nelze jakoukoli část vyčleňovat, a zdůrazňovat její důležitost.

Část I (čl. 7) vymezovala základní cíle, základní práva i koncept občanství Unie, zaváděl právní subjektivitu unie, symboly Unie (vlajka, hymna, heslo, měna a Den Evropy), dále rozděluje kompetence na výlučné, sdílené, podpůrné, doplňkové a koordinační. V této části je jeden důležitý článek a to I-60, který vymezuje podmínky vystoupení členského státu z Unie.

Část II tvořila Listina základních práv unie s preambulí.

Část III byla ze všech čtyř nejrozsáhlejší, tvořilo ji celkem 321 článků, zaměřila se na jednotlivé politiky a fungování Unie. Dále jsme mohli nalézt spoustu reforem, jež se týkaly třetího pilíře Evropské Unie, čili justice a vnitra. Také druhý pilíř mohl očekávat mnoho reforem, od společné zahraniční a bezpečnostní politiky, kdy byla nově definována obranná politika Unie. Také instituce se dočkaly drobných změn, jako třeba posílení pravomocí Evropského parlamentu v určitých oblastech.

Část IV obsahovala obecná a závěrečná ustanovení, vymezovala postavení dokumentu v primárním právu. Měla být novelizací a nahradit všechny primárněprávní dokumenty, s drobnými výjimkami. K Ústavě bylo připojeno 36 dokumentů, dvě přílohy a závěrečný akt mezivládní konference.

Ratifikace neproběhla podle očekávání, do roku 2006 měla úspěch pouze v 16 členských zemích z 25, tj. tři pětiny. U Německa byl problém neparlamentní, pouze čekalo, až německý ústavní soud vydá konečné ustanovení o souladu Ústavy pro Evropu s Ústavou Německa. Smlouvu odmítli i ve Francii a Nizozemsku, kde ji neodsouhlasili občané v referendu.

Dne 16. – 17. června 2005 bylo v Bruselu na zasedání Evropské rady rozhodnuto o zahájení tzv. období reflexe¹⁵, během něhož členské státy přemýšlely, co s Ústavou. Přesně o rok později summit Evropské rady rozhodl, že k vzniklým nejasnostem prodlouží periodu, během níž asi nedojde k zásadnímu průlomů ohledně podoby textu smlouvy do konce roku 2008. Do tohoto období vznikly tři možnosti, jak dále pokračovat. První možnost znamenala pokračování původního textu do procesu ratifikace, i přes nesouhlas Nizozemí a Francie, druhá možnost počítala s vypracováním úplně nového dokumentu, a přitom se nevědělo, jestli se bude svolávat nový konvent nebo mezivládní konference, a konečně třetí možnost, která získala nejvíce pozornosti, a tím bylo přepracování původního dokumentu, a nechat jenom některé části.

I přes největší ohlas Andrew Duff¹⁶ navrhnul tzv. Plán B, jednalo se o myšlenku záchrany Ústavy pro Evropu. Tento Plán B měl pracovat s původním textem, kdy I a II část měla být zachována, a III by prodělala změnu. Plán zaujal hlavně Německo¹⁷, které považovalo přijetí ústavy za důležitý krok o udržení čela v EU, a prohlásila, že její zájem je ratifikovat smlouvu ve všech členských státech. Ovšem nedostalo se kancléřce velkého kladného ohlasu, proto Německo dělalo všechno pro to, aby byla svolána mezivládní konference, která bude projednávat reformu smlouvy. Konference byla zahájena 23. července 2007, v době, kdy předsedalo Portugalsko. Ze smlouvy se odebraly nejproblémovější body a tzv. ústavní smlouvy. Konference byla ukončena 19. října 2007 v Lisabonu a název smlouvy byl díky místu konání pozměněn z tzv. Reformní smlouvy na tzv. Lisabonskou smlouvu.

---

¹⁵ Za autora tohoto termínu je považován Jean-Claude Juncker, premiér Lucemburska, které bylo v první polovině roku 2005 předsednickou zemí EU

¹⁶ Člen výboru pro ústavní otázky a liberální frakce

¹⁷ Plán zaujal hlavně německou kancléřku Angelu Merkelovou

Obsahem Lisabonské smlouvy¹⁸ byly revize a změny původních smluv. Lisabonská smlouva vycházela z Ústavy pro Evropu a zachovala si v co možná největší míře její změny, ale naopak zase vycházela z původního rámce a pouze navazovala, a nevytvářela tak zásadní změny jako Ústava.

Zásadní změnou ovšem bylo, vytvoření právní subjektivity, a tím faktické zrušení pilířové struktury. Ohledně institucionálních změn nedošlo k výrazné obměně z Ústavy, byl ponechán post předsedy Evropské rady, jenž byl volen na dva s půl roku. Mírně se změnilo hlasování v koncepci dvou většin, kdy populační musí být 65 % a většina tvořena státy 55 %. Ovšem pro nás nejdůležitější a nejzásadnější změnou je možnost vystoupení z EU a mechanismus revize smlouvy. Stát bude muset vést jednání s Radou, a po kladné dohodě bude ještě primární právo EU v daném státě platit dva roky od oznámení úmyslu vystoupit.

---

¹⁸ Celý název dokumentu zní Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropské unie

2.13 Shrnutí

Ideu sjednocení Evropy nalezneme už ve středověku, s vývojem času se tyto myšlenky začaly zdokonalovat a přizpůsobovat společnosti. Prvním, kdo dokázal ucelit své myšlenky do knižní formy, byl francouzský právník Pierre Dubois, později se k němu přidali i další, například Jiří z Poděbrad nebo William Penn. Mezi novodobé otce Evropy patří bezpochyby italský politik Altiero Spinelli nebo Jean Monnet. Ti se zasloužili o to, že v roce 1951/1952 byla podepsána Pařížská smlouva (smlouva o ESUO, Francie, Německo, Itálie, Belgie, Lucembursko, Holandsko). O několik let později byly podepsány Římské smlouvy (smlouva o EHS a EURATOM). V roce 1968 vznikla Celní unie EHS. O pár let později v roce 1973 dochází k první vlně rozšíření (Dánsko, Irsko a Velká Británie), k druhému rozšíření dochází v roce 1981 (Řecko). Důležitým je také rok 1985, kdy došlo k podepsání Schengenské dohody o odstranění hraničních kontrol mezi členskými státy. V roce 1986 došlo k třetímu rozšíření (Španělsko, Portugalsko), ve stejném roce, byl podepsán Jednotný evropský akt. V roce 1992, došlo k podepsání Maastrichtské smlouvy (smlouva o EU), v roce 1995 došlo ke čtvrtému rozšíření (Finsko, Rakousko a Švédsko). V roce 1997 byla podepsána Amsterodamská smlouva. Rok 2000 je důležitý pro Lisabonskou strategii. V roce 2004 byl návrh na Ústavu pro Evropu a došlo k páté největší vlně rozšíření (Česká republika, Polsko, Maďarsko, Slovensko, Slovinsko, Litva, Lotyšsko, Estonsko, Malta, Kypr). V roce 2007 přistoupilo (Rumunsko, Bulharsko). V roce 2009 byla v Evropě ratifikovaná Lisabonská smlouva v České Republice.

3. Proces vystoupení z Evropské Unie

3.1 Lisabonská smlouva a Vídeňská úmluva

Díky Lisabonské smlouvě vznikla nová možnost vystoupení členského státu z Evropské Unie. Není to však první zmínka o vystoupení, toto téma již bylo zmíněno v Ústavě pro Evropu, ale ta nebyla ratifikována. Proto oficiální úpravu vystoupení nalezneme až v Lisabonské smlouvě.

Lisabonská smlouva je velmi specifický dokument, jenž se může opustit za zvláštních podmínek v něm stanovených. Rozdíl mezi Lisabonskou smlouvou a tehdejší Vídeňskou úmluvou je v její výpovědní lhůtě. Lisabonskou smlouvu nemůžeme vypovědět s roční výpovědní lhůtou, jak je tomu u jiných mezinárodních smluv. Přesně nám určuje podmínky, za jakých ji můžeme opustit.

Lisabonská smlouva upravuje vystoupení z EU dle článku 50, Hlavy I, Společná ustanovení následovně:

1. Každý členský stát se v souladu se svými ústavními předpisy může rozhodnout z Unie vystoupit.
2. Členský stát, který se rozhodne vystoupit, oznámí svůj záměr Evropské radě. S ohledem na pokyny Evropské rady Unie sjedná a uzavře s tímto státem dohodu o podmínkách jeho vystoupení, s přihlédnutím k rámci jeho budoucích vztahů s Unií. Tato dohoda se sjednává v souladu s čl. 218 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské Unie. Jménem Unie ji uzavře Rada, která rozhoduje kvalifikovanou většinou po obdržení souhlasu Evropského parlamentu.
3. Smlouvy přestávají být pro dotyčný stát použitelné dnem vstupu dohody o vystoupení v platnost, nebo, nedojde-li k tomu, dva roky po oznámení podle odstavce 2, nerozhodne-li Evropská rada jednomyslně po dohodě s dotyčným členským státem o prodloužení této lhůty.
4. Pro účely odstavců 2 a 3 se člen Evropské rady nebo Rady, který zastupuje vystupující členský stát, nepodílí na jednáních ani rozhodnutích Evropské rady nebo Rady, která se jej týkají.

Kvalifikovaná většina je vymezena v souladu s čl. 238 odst. 3 písm. b) Smlouvy o fungování Evropské unie.

5. Pokud stát, který z Unie vystoupil, požádá o nové přistoupení, podléhá tato žádost postupu podle článku 49.

Vídeňská úmluva upravovala vystoupení z EU již dříve. Dokument nesl přesný název Vídeňská úmluva o smluvním právu a byl z roku 1969 a v oddílu 3 (zánik smluv a přerušení jejich provádění) dle článků 54 a 56. V článku 54 se píše, že zánik smlouvy nebo odstoupení od ní na základě ustanovení smlouvy nebo se souhlasem stran, zánik smlouvy nebo odstoupení některé strany od ní může nastat. V prvním případě v souladu s ustanovením smlouvy, nebo v druhém případě kdykoliv se souhlasem všech stran po poradě s ostatními smluvními státy. Článek 56 nám upravuje výpověď nebo odstoupení od smlouvy, která neobsahuje ustanovení o zániku, výpovědi nebo odstoupení. Říká, že smlouva, která neobsahuje ustanovení o svém zániku a která nepředvídá, že může být vypovězena nebo že od ní může být odstoupeno, není možno vypovědět nebo od ní odstoupit, ledaže: a) je potvrzeno, že bylo úmyslem stran připustit možnost výpovědi nebo odstoupení; nebo b) právo smlouvu vypovědět nebo od ní odstoupit lze vyvodit z povahy smlouvy. Dále pak musí strana oznámit nejméně dvanáct měsíců předem svůj úmysl smlouvu vypovědět nebo od ní odstoupit v souladu s ustanoveními odstavce 1.

Nicméně zpět k Lisabonské smlouvě, ta upravuje dobrovolné vystoupení bez splnění jakýchkoli podmínek (jde o jediný upravený způsob ukončení členství v EU, vyloučení smlouva neupravuje). Jedinou podmínkou, ovšem nijak složitou je informovat o svém úmyslu Evropskou radu a ta je povinna toto oznámení přijmout. Pak se vystoupení bude odehrávat ve dvou variantách.

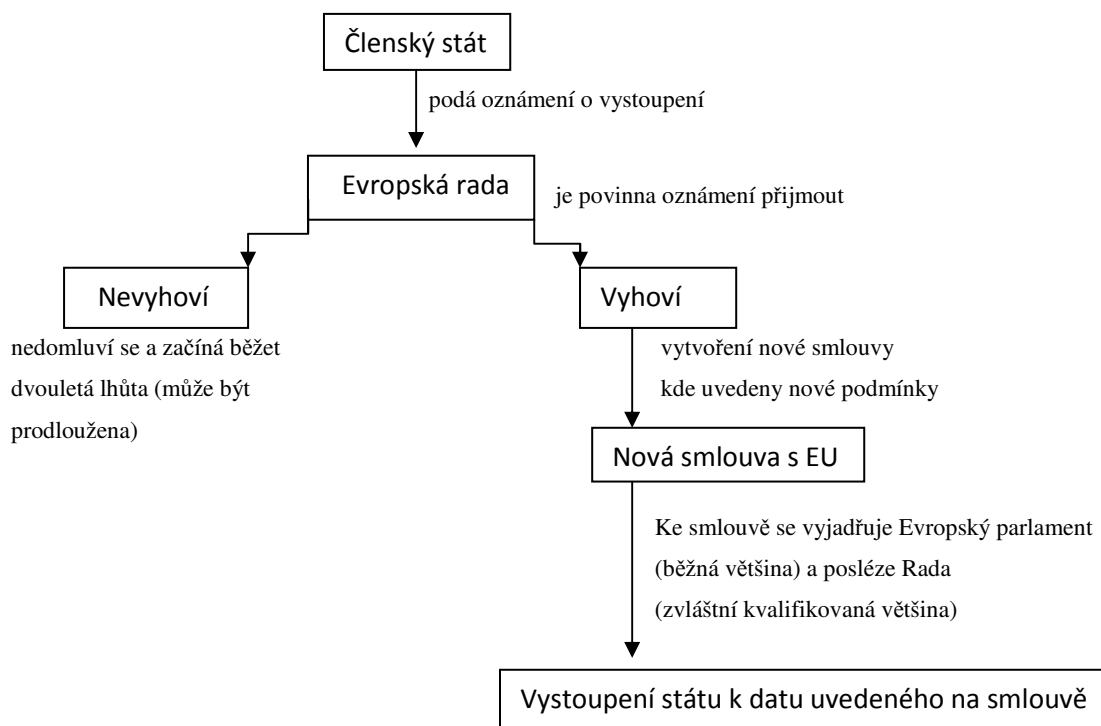
První způsob je, že stát, který chce vystoupit, uzavře smlouvu s EU o tom, jak budou dále uspořádány vztahy mezi EU a vystoupivším státem, a vystoupí k datu, které upraví tato smlouva. Smlouvu za Evropskou Unii uzavírá Rada na základě pokynů Evropské rady. Rada rozhoduje zvláštní kvalifikovanou většinou po obdržení souhlasu Evropského parlamentu (zde rozhoduje běžná většina). Druhou smluvní stranou je samotný vystupující členský stát. Jeho zástupce se rozhodování Evropské rady ani Rady o podmínkách vystoupení a uspořádání budoucích poměrů neúčastní a nezapočítává se do požadovaných většin hlasů. V praxi to znamená jednání „o nás, bez nás“ jinak řečeno, zbylé členské státy uzavírají mezinárodní smlouvu s vystupujícím členským státem respektující jeho suverenitu.

Druhý způsob je poněkud skeptičtější, smlouvu o podmínkách vystoupení a dalším uspořádání vztahů se nepodaří uzavřít a stát vystoupí po uplynutí dvou let od oznámení svého úmyslu vystoupit (tato doba po dohodě s členským státem může být prodloužena). Smlouvy a

závazky z nich vyplývající přestávají platit pro vystupující stát buď vstupem smlouvy o vystoupení v platnost, nebo po uplynutí příslušných dvou let. Dokud je stát členem, má shodná práva jako ostatní členské státy.

Pro snadnější pochopení a lepší přehled jsem tyto dvě varianty promítnul do schématu. Viz obrázek č. 3.1.

Obrázek č. 3.1: Proces vystoupení

Zdroj: vlastní tvorba

3.2 Proces vystoupení podle Smlouvy o fungování EU

Následná nová smlouva nebo dohoda, která bude upravovat vztahy mezi EU a státem, který vystoupil, bude dle článku 218 Smlouvy o fungování Evropské Unie. Podle článku 218 je dohoda upravena pouze mezi Unií a třetími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi a nejsou-li dotčena zvláštní ustanovení článku 207 (společná obchodní politika se zakládá na jednotných zásadách, zejména pokud jde o úpravy celních sazeb, uzavírání celních a obchodních dohod týkajících se obchodu zbožím a službami, obchodní aspekty duševního vlastnictví, přímé zahraniční investice, sjednocování liberalizačních opatření, vývozní politiku

a opatření na ochranu obchodu, jako jsou opatření pro případ dumpingu a subvencování. Společná obchodní politika je prováděna v rámci zásad a cílů vnější činnosti Unie).

Úkol Rady je jednoduchý, dává zmocnění k zahájení jednání, vydává směrnice pro jednání, dává zmocnění k podpisu dohod a uzavírá je. Pokud je jednání složitější může si vytvořit zvláštní výbor, s nímž může být jednání konzultováno. Komise nebo vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (jen tehdy týká-li se zamýšlená dohoda výlučně nebo zejména společné zahraniční a bezpečnostní politiky) podává Radě doporučení a Rada přijme rozhodnutí, kterým dá zmocnění k zahájení jednání a v závislosti na předmětu zamýšlené dohody jmenuje vyjednaváče nebo vedoucího vyjednaváčského týmu Unie. Rada přijme na návrh vyjednaváče rozhodnutí, kterým dá zmocnění k podpisu dohody a případně k jejímu prozatímnímu uplatňování před vstupem v platnost. Pak Rada přijme na návrh vyjednaváče rozhodnutí o uzavření dohody, netýká-li se výlučně společné zahraniční a bezpečnostní politiky, přijme Rada rozhodnutí o uzavření dohody.

Toto rozhodnutí může přijmout za prvé po obdržení souhlasu Evropského parlamentu¹⁹. A za druhé po konzultaci s Evropským parlamentem v ostatních případech. Evropský parlament zaujme stanovisko ve lhůtě, kterou může Rada stanovit podle naléhavosti věci. Pokud v této lhůtě stanovisko nezaujme, může rozhodnout Rada.

V průběhu celého postupu rozhoduje Rada kvalifikovanou většinou, ta se určuje podle tří kumulativních kritérií: 1) je třeba, aby bylo dosaženo alespoň stanoveného minimálního počtu kladných hlasů, 2) kladně musí hlasovat nejméně polovina členských států, pokud Rada nerozhoduje na návrh Komise, musí být těchto států dvě třetiny nebo je minimálně 255 hlasů, což je 73,9 % z celkového počtu, 3) každý člen Rady může pořádat, aby bylo ověřeno, zda členské státy tvořící kvalifikovanou většinu zastupují alespoň 62% celkového počtu obyvatel EU, není-li tato podmínka splněna, není návrh přijat. Pokud Rada nerozhoduje kvalifikovanou většinou, rozhoduje jednomyslně, ovšem tehdy, týká-li se dohoda oblasti, kde je pro přijetí aktu Unie požadována jednomyslnost, jakož i v případě dohod o přidružení a dohod podle článku 212 Smlouvy o fungování Evropské Unie, se státy, které jsou kandidáty na přistoupení. Rada rovněž rozhoduje jednomyslně o dohodě o přistoupení Unie k Evropské

---

¹⁹ Dohody o přidružení, dohoda o přistoupení Unie k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, dohody vytvářející zvláštní institucionální rámec zavedením postupů spolupráce, dohody mající významný dopad na rozpočet Unie, dohody v oblastech, na něž se vztahuje buď řádný legislativní postup, nebo zvláštní legislativní postup, v němž je vyžadován souhlas Evropského parlamentu

úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, rozhodnutí o uzavření této dohody vstoupí v platnost po schválení členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.

Velmi důležitým poznatkem v této věci je, že Evropský parlament musí být okamžitě a plně informován ve všech etapách tohoto postupu.

Členský stát, Evropský parlament, Rada nebo Komise si mohou vyžádat posudek Soudního dvora o slučitelnosti zamýšlené dohody se Smlouvami. Je-li posudek Soudního dvora odmítavý, nemůže zamýšlená dohoda vstoupit v platnost, pokud nedojde ke změně dohody nebo ke změně smluv.

Jednotlivý počet hlasů členských států upravuje tabulka č. 3.1.

Tabulka č. 3.1: Počet hlasů členských států v Radě EU

Francie, Itálie, Německo a Spojené království	29
Polsko a Španělsko	27
Rumunsko	14
Nizozemsko	13
Belgie, Česká republika, Maďarsko, Portugalsko a Řecko	12
Rakousko, Bulharsko a Švédsko	10
Dánsko, Finsko, Irsko, Litva a Slovensko	7
Estonsko, Kypr, Lotyšsko, Lucembursko a Slovinsko	4
Malta	3
CELKEM	345

Zdroj: europa.eu (2010), vlastní zpracování

3.3 Úprava vystoupení Virtuálního informačního střediska pro Znalosti o Evropě

Ani jedna ze zakládacích smluv, krom Smlouvy o ESUO, která vstoupila v platnost na dobu neurčitou, ani ostatní uzavřené smlouvy, které je pozměnily, v žádné se nenachází ustanovení o odstoupení od smlouvy. Vzhledem k neexistenci takového ustanovení, zdůrazňuje závaznost přijatého závazku členským státem Evropského společenství a Evropské unie. Kromě toho, je cílem původních signatářských států, 'položít základy stále užšího svazku mezi národy Evropy' (viz preambule Smlouvy o EHS). Proto má každá další smlouva tendenci být posílena s novou reformou, a v dalším kroku je třeba učinit zájem v dosažení pokroku v evropské integraci (viz preambule Smlouvy o EU).

Nicméně, princip přijetí *acquis communautaire*, spolu se skutečností, že není možné, aby členský stát znovu projednal své vlastní dohody o přistoupení - takové projednání je

možné jen tehdy, pokud jsou přijata přechodná opatření - v kombinaci s otevřeným a proměnlivým charakterem daného společenství a Evropské unie, je argumentovat ve prospěch implicitní možnosti dobrovolného odstoupení. Toto tvrzení je podpořeno faktem, že princip respektu k národní identitě členských států, je začleněna do Smlouvy o EU. V praxi se to potvrzuje skutečností, že žádný členský stát nezpochybnil možnost odstoupení Spojeného království v roce 1974, kdy britská vláda vedla náročná jednání o změně podmínek přistoupení a kdy se konalo referendum o tom, zda by země měla zůstat ve Společenství.

V tomto smyslu čl. I-60 Ústavní smlouvy podepsané v Římě v roce 2004 obsahuje ustanovení o dobrovolném vystoupení z Unie. Tato možnost je zakotvena v článku 1 (58) z roku 2007 Lisabonské smlouvy, vložení do Smlouvy o Evropské unii nový článek 49 o odstoupení od smlouvy.

3.4 Instituce zúčastněné v procesu vystoupení

3.4.1 Evropská Rada

Patří k nejdůležitějším oficiálním orgánům v procesu vystoupení z Evropské Unie. Úkolem Evropské rady je vymezit obecné politické směry a priority Evropské unie. Dne 1. prosince 2009 se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost stala jedním z orgánů EU. Jejím předsedou je Herman Van Rompuy²⁰.

Evropská rada dává Unii nezbytné podněty pro její rozvoj a vymezuje její obecné politické směry a priority. Nevykonává legislativní funkci. Evropskou radu tvoří hlavy států nebo předsedové vlád členských států společně s jejím předsedou a předsedou Komise. Jejím jednáním se účastní vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. Vyžaduje-li to pořad jednání, mohou členové Evropské rady rozhodnout, že každému z nich bude nápomocen některý ministr a v případě předsedy Komise některý člen Komise.

---

²⁰ Narozen 31. října 1947, Etterbeek, Belgie, jako Herman Achille Van Rompuy) je belgický vlámský politik a člen Křesťanskodemokratické vlámské strany (CD&V). Od 1. prosince 2009 je stálým předsedou Evropské rady. Předtím zastával post belgického předsedy vlády. V minulosti působil také v několika ministerských funkcích, například ministra financí

Evropská rada zasedá dvakrát za půl roku; svolává ji její předseda. Vyžaduje-li to situace, svolá předseda mimořádné zasedání Evropské rady. Evropská rada obvykle rozhoduje jednomyslně nebo kvalifikovanou většinou, podle toho, co stanoví Smlouva. Evropská rada volí svého předsedu kvalifikovanou většinou. Jeho funkční období je dva a půl roku s tím, že může být zvolen dvakrát po sobě. Evropská rada obvykle zasedá v Bruselu, v budově Justus Lipsius. Je jí nápomocen generální sekretariát Rady.

3.4.2 Evropský parlament

V procesu vystoupení členského státu zastupuje Evropský parlament druhou nejdůležitější roli spolu s Radou Evropské Unie. Evropský parlament je volen občany EU a jeho povinností je hájit zájmy občanů Evropské Unie. Občané volí každých 5 let, volit a kandidovat může každý občan EU, poslední volby se konaly v červnu 2009.

Parlament zastupuje více než 500 miliónů občanů, těm chrání zájem 736 členů parlamentu ze všech 27 členských zemí EU. Nynějším předsedou Evropského parlamentu je Jerzy Buzek, který byl 14. Července 2009 zvolen do své funkce, která potrvá dva a půl roku, čili do ledna 2012. Pracoviště parlamentu jsou tři, první z nich je v Bruselu, další v Lucemburku a třetí, hlavní sídlo je ve Štrasburku. V Lucemburku sídlí administrativní složky („generální sekretariát“). Zasedání všech členů Parlamentu, známé jako „plenární zasedání“, se konají ve Štrasburku a někdy v Bruselu. Schůze parlamentních výborů se konají také v Bruselu.

Úkolů má Evropský parlament mnoho, mezi tři nejzákladnější patří schvalování evropských právních předpisů, společně s radou v politických oblastech a také pomáhá garantovat demokratickou legitimitu evropského práva. Dalším ze základních úkolů parlamentu je vykonávat demokratický dohled nad ostatními orgány EU, zvláště pak nad komisí, disponuje pravomocí schválit nebo zamítnout jmenování komisařů a má také právo odvolat komisi jako celek. Poslední hlavní pravomocí je tzv. Rozpočtová pravomoc, kdy parlament sdílí s radou pravomoc nad rozpočtem EU, výsledkem toho je tedy ovlivňování výdajů Evropské Unie a v neposlední řadě daný rozpočet přijímá nebo zamítá.

Co se týče zastoupení v Evropském parlamentu, zastoupení jednotlivých křesel členských států podrobněji ukazuje následující tabulka č. 3.2.

Tabulka č. 3.2: Počet křesel podle zemí (volební období 2009-2014)

Belgie	22	Malta	5
Bulharsko	17	Německo	99
ČR	22	Nizozemsko	25
Dánsko	13	Polsko	50
Estonsko	6	Portugalsko	22
Finsko	13	Rakousko	17
Francie	72	Řecko	22
Irsko	12	Rumunsko	33
Itálie	72	Slovensko	13
Kypr	6	Slovinsko	7
Litva	12	Španělsko	50
Lotyšsko	8	Spojené království	72
Lucembursko	6	Švédsko	18
Maďarsko	22	Celkem	736

Zdroj: europa.eu (2010), vlastní zpracování

3.4.3 Rada Evropské Unie

Jako třetí instituce, která je důležitá v procesu vystoupení členského státu z Evropské Unie je Rada Evropské Unie. Je celkem logické, že se účastní procesu vystoupení, protože Rada je hlavní rozhodovací institucí Evropské Unie. Složení je z ministrů členských států. Schůzek se účastní jen jeden ministr za každého státu, a to ten, v jehož kompetenci je projednávána oblast. Celkem existuje devět rad různého složení a to:

- Obecné záležitosti a vnější vztahy,
- hospodářství a finance (ECOFIN),
- spravedlnost a vnitřní věci,
- zaměstnanost, sociální politika, zdraví a ochrana spotřebitele,
- konkurenceschopnost,
- doprava, telekomunikace a energie,
- zemědělství a rybolov,
- životní prostředí,
- vzdělávání, mládež a kultura.

Mezi šest základních úkolů rady patří, schvalovat evropské právní předpisy spolu s evropským parlamentem, Koordinovat hlavní směry hospodářské politiky členských států,

uzavírat mezinárodní smlouvy mezi EU a dalšími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi, spolu s Evropským parlamentem schvalovat rozpočet EU. Dále pak Rozvíjet společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, založenou na směrech stanovených Evropskou radou a v neposlední řadě koordinovat spolupráci vnitrostátních soudů a policejních složek v trestních věcech.

U Rady Evropské Unie je důležité také její předsednictví, kdy v daném období je největší pravděpodobnost prosazení zájmů dané země, ostatně předsednictví České republiky, od ledna do června 2009 je toho příkladem. Nynější předsednickou zemí je Maďarsko, po něm následuje Polsko a Dánsko. V následující tabulce č. 3.3 jsou předsednické země po Dánsku do roku 2020.

Tabulka č. 3.3: Předsednické země do roku 2020

Kypr	červenec- prosinec 2012	Slovensko	červenec- prosinec 2016
Irsko	leden- červen 2013	Malta	leden- červen 2017
Litva	červenec- prosinec 2013	Spojené království	červenec- prosinec 2017
Řecko	leden- červen 2014	Estonsko	leden- červen 2018
Itálie	červenec- prosinec 2014	Bulharsko	červenec- prosinec 2018
Lotyšsko	leden- červen 2015	Rakousko	leden- červen 2019
Lucembursko	červenec- prosinec 2015	Rumunsko	červenec- prosinec 2019
Nizozemsko	leden- červen 2016	Finsko	leden- červen 2020

Zdroj: eur-lex.europa.eu (2011), vlastní zpracování

3.5 Příklady vystoupení

3.5.1 Vystoupení Grónska

Co se týče vystoupení z Evropské Unie, tak jich nebylo mnoho. Pro příklad jsem vybral zem z dálného severu, Grónsko. Grónsko bylo v době přistoupení do EU v roce 1973 Dánskou kolonií, proto se nebralo v potaz hlasování, jež v severské zemi proběhlo. V něm bylo přes 70 % voličů proti vstupu do tehdejšího Evropského Společenství. Rok 1979 byl klíčový, neboť v něm Grónsko získalo samostatný status a poté se 23. února 1982 konalo úspěšné referendum o vystoupení z Evropského Společenství. V tomto referendu hlasovalo necelých 75 % voličů, a z těchto bylo 54 % voličů pro vystoupení, referendum bylo jasným bodem pro Evropské společenství, aby členské země uzavřely Smlouvu o vystoupení Grónska, jenž byl pouze dodatek k zakládající smlouvě, který stanoví, že se zakládající

smlouva nevztahuje na Grónsko. Ovšem nemohlo se vystoupit jenom tak, že by se vypověděla smlouva jednostranně, protože při vstupu Grónsko nebylo suverénním státem. Jediným možným východiskem bylo vytvořit speciální smlouvu o vystoupení. Celý proces byl podporován dánskou vládou i Společenstvím, jež v únoru 1983 vydalo soubor návrhů týkajících se vystoupení. Rada ministrů 20. února 1984 v Bruselu přijala konečné rozhodnutí o grónském vystoupení. Konečné datum grónského vystoupení se tak stalo 1. února 1985.

Konkrétním procesem a jeho technickým provedením vystoupení Grónska z Evropského společenství se zabývá Smlouva pozměňující smlouvy o založení Evropských společenství s ohledem na Grónsko, jež byla podepsána 13. března 1983 a v platnost vstoupila 1. února 1984. Podepsána byla v Bruselu.

V preambuli této smlouvy je stanoveno, že vláda Dánského království předložila Radě návrh na změnu smluv zakládajících Evropská společenství tak, aby se nadále nepoužívaly na Grónsko, a na zavedení nové úpravy vztahů mezi Společenstvími a Grónskem. Dále je zde napsáno, že by mělo být této žádosti vyhověno a zavedena úprava, která umožní zachování úzkého a trvalého svazku mezi Společenstvími a Grónskem a bude zohledňovat vzájemné zájmy. Preambule také myslí na to, aby pozměňující smlouva nebyla v rozporu s ostatními smlouvami, proto zde přidala články smluv, na něž bere zřetel. Jedná se o článek 96 Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli (1951), dále článek 236 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (1957) a v neposlední řadě i článek 204 Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii (1957). Jedná se o všechny tři zakládající smlouvy.

Za účelem stanovit novou úpravu vzájemné dohody vztahující se na Grónsko, byli zplnomocnění zástupci, respektive hlavy státu členských států. A ti se dohodli na veškerých ustanoveních. Do článku 79 druhého pododstavce písmena a) Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli doplnili nový pododstavec, který zní „Tato smlouva se nevztahuje na Grónsko“, tato věta byla doplněna i do Smlouvy o založení Evropského společenství pro atomovou energii. Dále bylo mezi členské státy vyjmenované v čl. 131 prvním pododstavci první větě Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství vloženo Dánsko. V této smlouvě je také uvedeno, jak bude smlouva ratifikována, a to v článku 6, který říká, že tato smlouva bude ratifikována Vysokými smluvními stranami v souladu s jejich příslušnými ústavními předpisy. Ratifikační listiny budou uloženy u vlády Italské republiky. Tato smlouva vstupuje v platnost dnem 1. ledna 1985. Nebudou-li k tomuto dni uloženy všechny ratifikační listiny, vstupuje tato smlouva v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uložení ratifikačních listin tím signatářským státem, který tak učiní jako poslední. Následují podpisy

všech prezidentů a protokol o zvláštní úpravě vztahující se na Grónsko. A jak už bylo dříve zmíněno, nevystoupilo se datem uvedeným na smlouvě, nýbrž o měsíc později a tímto dnem Grónsko dostalo výjimečné prvenství.

3.5.2 Vystoupení ostrova svatého Bartoloměje

Bude to poprvé, kdy nějaká země opustí Evropskou unii. Jedná se o zámořské území, přesněji o ostrov svatého Bartoloměje, toto území do roku 1878 patřilo Švédsku, od tohoto roku tuto državu prodali Francii. Referendum na ostrově mluvilo za vše, jeho hlasování dopadlo 17:1 ve prospěch vystoupení z EU. Evropská rada proto potají přijala rozhodnutí o tom, že karibský ostrov Svatý Bartoloměj přestane být součástí EU k 1. lednu 2012. Z Evropské Unie chce vystoupit z důvodu autonomních daní. Jedná se o požadavek spíše historický. V rezoluci svatobartolomějského parlamentu se uvádí: „Evropská unie směřuje k jednotné regulaci všech členských států a přidružených území, ať již jde o nařízení či daně. Svatý Bartoloměj tak bude moci těžko být nadále autonomní v oblasti daní, tak jak to odpovídá jeho vlastní historii. Abychom zachránili svůj status bezcelní zóny zděděný z doby, kdy jsme patřili pod Švédy, musíme získat zpět jurisdikci v oblasti cel. I všelijaké jiné regulace lze na tak malém ostrově, jako je ten náš, stěží uplatňovat. Vezměme si jako příklad evropské nařízení, které vyžaduje snížit obsah benzenu v motorovém benzínu na 1 %. Abychom dokázali toto nařízení splnit, stálo by nás to 22 centimů (5 Kč) na litr, a o tolik by vzrostly ceny u pump...“

Francie požádala Evropskou radu v souladu s článkem 355, odst. 6 Smlouvy o fungování EU o změnu statusu ostrova na „přidružené území“. Píše se zde, že Evropská rada může z podnětu dotyčného členského státu přijmout rozhodnutí, kterým se vůči Unii mění status dánské, francouzské nebo nizozemské země nebo území uvedených v odstavcích 1 a 2. Evropská rada rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Komisí. Komise k tomuto vydala speciální stanovisko (15233/10), v němž sděluje Evropské radě, jak budou uspořádány vztahy v oblasti měnového režimu, v oblasti daňového systému a v ostatních oblastech, jako například regionální politiku, politiku zaměstnanosti, zemědělskou aj. Závěr stanoviska zní, pokud jde o právo Unie, změna statusu ostrova Svatý Bartoloměj vesměs nezpůsobí žádné zvláštní obtíže. Nicméně je nezbytné provést určité technické úpravy sekundárního práva.

Komise rovněž považuje za důležitou, zejména z hlediska ochrany zájmů Unie po změně statusu, aby mezi Francií a Evropskou unií byly uzavřeny dohody, jejichž předmětem

bude zachování eura a legislativa týkající se správného fungování hospodářské a měnové unie a řádná správa v daňové oblasti, přesněji vzájemná spolupráce v daňové oblasti a v oblasti daní z pojistného. Na tento návrh reaguje Rada Evropské Unie svým stanoviskem (15224/10), že dne 30. Června 2010 předložila Francouzská republika dopisem svého prezidenta Evropské radě návrh na změnu statusu ostrova Svatý Bartoloměj ve vztahu k Evropské unii. Ve stanovisku jsou uvedené důvody, pro příklad se v článku 3 píše toto: žádost Francie je podepřena vůlí vyjádřenou volenými zástupci ostrova Svatý Bartoloměj, který v rámci Francouzské republiky tvoří zámořský územní celek podle článku 74 francouzské ústavy s vlastní samosprávou, aby byl ostrovu udělen evropský status, jenž by lépe vyhovoval postavení, jaké toto území má v rámci vnitrostátního práva, zejména vzhledem k jeho fyzické vzdálenosti od metropolitní Francie a jeho malému ostrovnímu hospodářství orientovanému na cestovní ruch, které čelí konkrétním potížím se zásobováním, jež ztěžují uplatňování právních předpisů Evropské unie.

Rozhodnutí je následující, dnem 1. ledna 2012 ostrov Svatý Bartoloměj přestává být nejvzdálenějším regionem Evropské unie a přistupuje ke statusu zámořské země a území podle čtvrté části Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

3.6 Možnost iniciace vystoupení

Být členem Evropské unie je pro některé státy prioritní cíl. A dostat se do EU, je pro ně složité. Ale jsou i takové státy, kterým se to povedlo bez větších problémů, a v unii spokojeni. Sen Evropské unie se rozvíjí podle prvotních plánů, i když se některých cílů dosáhne se zpožděním, tak jsou tato zpoždění časem odstraněna.

Na světě existují lidé, kteří by zneužili ochotu druhých, a proto si myslím, že zrovna na tohle může Evropská Unie doplatit. Už při rozšiřování základní šestky²¹ bylo zjevné, že každé další rozšíření bude mít určité výhody a nevýhody. Jedna ze základních výhod bude v oblasti obchodu, nebo ve velikosti společného území, a nevýhody vyplynou pro dominantnější státy v těch oblastech, kde jsou na vyšší úrovni, neboť oni budou muset vynakládat více finančních prostředků k tomu, aby nevznikaly disparity mezi členskými státy. A to je i jeden ze základních dnešních cílů Evropské Unie, mít co nejmenší disparity mezi členskými státy, ať už v ekonomických, sociálních nebo jiných oblastech.

---

²¹ Zakládající státy Evropského společenství uhlí a oceli (smlouva o ESUO) předchůdce Evropské Unie byly Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko.

Tento cíl nebývalou měrou oceňují slabší méně rozvinuté státy. Evropský rozpočet totiž členské státy rozděluje dle jejich rozvinutosti a potřeby finanční pomoci na čisté plátce, mezi něž patří například Německo, Velká Británie, Itálie, Francie nebo Nizozemsko, na čisté příjemce, kde se řadí ČR, Řecko, Španělsko, Portugalsko, Irsko, Dánsko nebo Lucembursko. Patrné je, že nikomu se nechce být na pozici čistých plátců a pomáhat tak méně rozvinutým zemím. Nicméně, někomu tento titul náležet musí, a proto není divu, když se čas od času nějaký „čistý plátce“ ozve. Největší zátěží bylo páté přistoupení deseti nových členů. Tato nová desítka výrazně ovlivnila rozvoj celé Evropské Unie, neboť rozvoj Unie jako celku je možný až tehdy, když jsou disparity co nejmenší. Myslím si tedy, že možný konec pro Unii bude v nabírání nových členů, protože ekonomicky silné státy v Evropě už asi nejsou, jsou zde jen ty slabé, které ještě více zatíží evropskou ekonomiku. Proto Chorvatsko, Turecko a Makedonie měly být dále kandidátské země ještě po dlouhou dobu, dokud svou pozici vyspělosti ještě nezvýší.

Evropa se potýká s doznívajícími vlivy ekonomické krize, jež nedávno postihla světovou ekonomiku, a přistoupení nových členů by zarazilo ekonomický růst po krizi, a ještě více prohloubilo vzniklé krizové problémy. Nové státy by totiž v počátečních letech svého členství byly jako studny na finanční prostředky z fondů EU, a to by dle mého názoru mohla být první iniciace využití článku 50 z Lisabonské smlouvy.

3.7 Shrnutí

Možnost vystoupit z Evropské unie, se poprvé v kodifikované podobě objevuje až v Lisabonské smlouvě. Členský stát může kdykoli vystoupit bez splnění jakýchkoli podmínek. Jediným úkolem členského státu, který se tak rozhodl je informovat o svém úmyslu Evropskou radu, a ta musí oznámení přijmout, vystoupení pak může mít dvě podoby.

První scénář je, že ten členský stát, který chce vystoupit, uzavře smlouvu s EU o tom, jak budou nadále fungovat vztahy mezi EU a bývalým členským státem. Smlouvu uzavírá Rada na základě pokynů Evropské rady, v této věci rozhoduje kvalifikovanou většinou po obdržení souhlasu Evropského parlamentu. Vystupující stát se do procesu rozhodování nezapojuje a neúčastní se jej, ovšem ostatní státy i tak respektují jeho suverenitu.

Druhý scénář je takový, že se smlouvu o podmínkách vystoupení nepodaří uzavřít, a stát vystoupí po uplynutí dvou let od oznámení svého úmyslu vystoupit. Po uplynutí těchto dvou let, přestávají smlouvy spojující členský stát a Evropskou unii platit. Dokud je ale stát členem, stále je primární právo EU v platnosti.

4. Analýza dopadů vystoupení členského státu z Evropské Unie

4.1 Oblasti působnosti Evropské Unie

Jestliže není jiná možnost, jak udržet členský stát v Evropské Unii, nastupuje ona možnost vystoupení. V této kapitole se zaměříme na Českou Republiku. Analyzujeme dopady, kdybychom chtěli z Evropské Unie vystoupit. Při vystoupení je třeba splnit určité podmínky²² a domluvit se, jak budou dále vypořádány partnerské vztahy s danou zemí. Oblastí nebo kapitol, jichž se to bude týkat, je opravdu mnoho, proto jsem si vybral jen ty nejdůležitější a snažil jsem se je rozdělit do podkapitol s určitým společným základem.

4.1.1 Společný trh a společné politiky

Oblast volného pohybu zboží a služeb, zde bychom nemuseli financovat systém posuzování shody, který kontroluje dané výrobky, mají-li stejnou nebo srovnatelnou kvalitu s evropskými standardy, a odstraňuje duplicitní, časově a finančně náročné prověřování výrobků vyvážených do EU nebo z EU. Také bychom mohli zrušit směrnice pro velké skupiny výrobků, týkajících se jejich technických parametrů. Oblast služeb řeší otázky bankovníctví, pojišťovnictví, investiční služby, ochrana osobních údajů aj.

U Volného pohybu osob bude nejdiskutovanějším bodem asi setrvání ve volném překračování státních hranic, možnosti uznávání profesních kvalifikací potřebným k práci v zahraničí, právo trvalého pobytu, vízové záležitosti a v neposlední řadě i koordinace sociálního zabezpečení, jež bychom opět mohli přizpůsobit českým potřebám a nehledět přitom na harmonizaci s právem ES.

Ve volném pohybu kapitálu bude prioritní otázkou setrvání v liberalizaci kapitálových toků, dále se může, ale nemusí změnit nabývání zemědělských půd a lesů, a pětileté přechodné období pro nabývání nemovitostí určených k vedlejšímu bydlení pro cizozemce-občany EU

Oblast Zemědělství bude znamenat ztrátu společné zemědělské politiky, která je jednou z nejstarších a nejvíce financovaných politik ze strany EU, proto bude opět velmi důležitá budoucí domluva o fungování zemědělství v dané členské zemi, nejjednodušší by bylo

---

²² Podrobně rozepsány v této bakalářské práci v druhé kapitole s názvem Proces vystoupení z Evropské Unie

zachování celé společné zemědělské politiky, protože harmonizace legislativy v této oblasti byla jednou z nejsložitějších a nejrozsáhlejších. Odstoupí-li se z EU, opadne tzv. monitoring, a jestliže si stát chce zachovat stejnou kvalitu a setrvat na evropském konkurenčním trhu bude muset monitoring dále podporovat, ovšem na nižší úrovni než doposud. A udržet vysokou kvalitu a dobrou konkurenceschopnost našich zemědělců byla, je a bude základní prioritou České republiky.

Rybolovu se legislativa České republiky dotkla spíše jen okrajově, poněvadž se týká problematiky mořského rybolovu. Ovšem nutnost harmonizace byla zapotřebí vzhledem k dřívějšímu financování z evropského fondu FIFG (financial Instrument for Fisheries Guidance), kdy se čerpaly finance na obnovy malých rybníků a činnost marketingových či odbytových organizací.

Dopravní politika se v legislativě moc nezmění, jen bude třeba ujednat možnosti přepravování do jiných států Evropské Unie. Kabotáž neboli jinými slovy liberalizace v oblasti jednotného dopravního trhu už nebude taková, jako tomu bylo při členství, ostatní členové už budou na bývalého člena pohlížet jako na obchod s třetími zeměmi.

V Sociální politice a zaměstnanosti nedojde k výraznějším změnám, jak v legislativních, tak v praktických. Česká republika při vstupu do EU jen pár drobných legislativních změn, a to v pracovním právu, v oblasti rovného zacházení mužů a žen, v ochraně zdraví a bezpečnosti při práci, v sociálním dialogu a zaměstnanecké politice, v sociální ochraně a protidiskriminační politice. Čili při vystoupení je zase zruší nebo ponechá a upraví tak, aby odpovídaly dané situaci, a bude pokračovat ve své sociální politice, jako tomu bylo před vstupem do EU.

V Průmyslové politice, ale i v ostatních oblastech, by vystoupení znamenalo prudkou brzdu v rozvoji průmyslu v ČR. Evropská Unie totiž dává možnost realizovat Akční program Společenství k posílení konkurenceschopnosti Evropského průmyslu např. podpory nehmotných investic v oblasti vědy a výzkumu, podpory politiky jakosti, systémy řízení jakosti, standardizační proces apod. Proto by při vystoupení z Evropské Unie Česká republika přišla o cenné finanční prostředky z evropských strukturálních fondů a musela si zafinancovávat veškerý pokrok sama.

Při vstupu do EU byl pojem regionální politika celkem cizí. Odejmutí statusu členského státu bude znamenat pro tuto oblast asi konec, protože bychom přišli o nebývale velké částky na rozvoj této politiky. Cílem Evropské Unie je mít co nejmenší disparity. V praxi to znamená, podporovat chudé regiony, aby nebrzdily rozvoj bohatších regionů a mít mezi nimi co nejmenší rozdíly. Po opuštění EU si myslím, že nebudeme schopni nadále udržet

regionální politiku na takové úrovni jako Evropská Unie. Její finanční prostředky budeme postrádat. V legislativě se vystoupení promítne razantními úpravami.

Ve společná zahraniční a bezpečnostní politice jde o vysokou míru kompatibility s naší zahraniční politikou. Legislativa se jen přizpůsobí českým poměrům. Ostatní věci zůstanou beze změn. Je patrné, že nejde o zapeklitou kapitolu, neboť už při uzavírání této kapitoly bylo zřejmé, že ČR má téměř totožné cíle jako Evropská Unie. Proto se v dohodě o vystoupení vyskytne jen pár vět, jenž se této společné zahraniční a bezpečnostní politiky budou týkat.

4.1.2 Instituce, Unie a právní věci

V institucionálním zastoupení Evropská unie opustí pár zástupců rady Evropského parlamentu, Evropské komise a Rady EU. Evropská Unie přijde o 24 zástupců Evropského parlamentu, přijde také o jednoho komisaře, a o 12 hlasů v Radě EU. Malým zjednodušením bude pro Českou republiku to, že nebude muset sladit českou legislativu s *acquis* ES. I když při setrvávání v některých organizacích a agenturách se obávám, že se tomu Česká republika nevyhne.

V hospodářské a měnové unii by vystoupení pro Českou republiku neznamenal nějakou ohromnou katastrofu, neboť v oblasti hospodářské by se v dohodě o budoucím vypořádání domluvily podrobnosti. A v oblasti měnové unie také žádná větší katastrofa, protože máme stále svou českou měnu, a pokud jde o placení eurem, tak by se Česká republika dohodla s EU v dalším setrvání. Jinak by se za finanční prostředky musela odstranit institucionální struktura, jež za to nese odpovědnost.

Připravenost celní unie byla při vstupu v ČR mezi kandidátskými zeměmi považována za jednu z nejlépe nachystaných k harmonizaci legislativy s *acquis*. Proto vystoupení přinese pár drobných změn v legislativě, avšak nepůjde o nic razantního. Myslím si, že při opuštění EU, Česká republika nebude chtít dělat zbytečné problémy všem členským státům s celními prohlídkami. Budoucí uspořádání se tedy dojedná v dohodě o vystoupení. Podpoření se určitě také dočká setrvání v celní administrativní spolupráci, jež je pro obchod s průmyslem a ostatními službami velmi přínosný.

Spravedlnost a vnějšek, tato oblast má specifické postavení mezi ostatními negociačními kapitolami. Je totiž postavena na vytváření důvěryhodnosti ČR. Opět si myslím, že zde nedojde téměř k žádným změnám. Vystoupení se totiž netýká Schengenského prostoru. Bezprostřední obrana jde proto mimo celou Evropskou Unii, respektive mimo její právní

harmonizaci. Její nařízení se více méně týkají jen způsobu překračování státních hranic, azylové a vízové politiky, policejní a soudní spolupráce, a oblasti boje proti organizovanému zločinu. Neupravuje jejich striktní kompetence, pouze jim umožňuje spolupráci, poupravením legislativy.

Co se týče práva společnosti, tak Evropská Unie pomohla odstranit překážky jednotného vnitřního trhu a různé aspekty podnikání, tudíž se vystoupení z EU dotkne i této kapitoly včetně ochrany duševního a průmyslového vlastnictví a otázek souvisejících s fungováním obchodních společností. V oblasti ochrany duševního a průmyslového vlastnictví to bude velmi důležité, neboť při vstupu Česká republika splnila požadovanou harmonizaci o několik let dříve než ostatní kandidátské země, proto bude velmi důležitá následující domluva o budoucím vypořádání. Důraz povede ke zvláštním mechanismům z oblasti patentové ochrany léčiv, kde při vstupu do EU byl kladem obrovský důraz na harmonizaci.

4.1.3 Podnikání, podniky a spotřebitelé

V hospodářské soutěži povedou otázky k Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který vyplácí veřejné podpory, které poskytuje Evropská Unie, Upraví se zákon o hospodářské soutěži, který Česká republika musela v roce 2002 přijmout, aby byla docílena harmonizace s EU. Základní předpoklad pro budoucí fungování je zachování bezproblémového jednotného vnitřního trhu.

U malých a středních podniků nedojde k žádným legislativním změnám vyvolaným opuštěním Evropské Unie. Státní politika rozvoje malého a středního podnikání byla vždy zpracovávána Ministerstvem průmyslu a obchodu. Jediným negativem bude nedostupnost financí z evropských strukturálních fondů, na podporu malých a středních podniků na jejich růst a rozvoj. Nemít možnost získání financí z evropských fondů se určitě znatelně projeví v oblasti podnikání, né že by zaniklo, ale už jsme si tak trochu zvykli na tyto finanční prostředky, a pokud o ně přijdeme, rozvoj se znatelně zpomalí.

Výsledkem Finanční kontroly bude opuštění nadnárodní kontroly v oblasti financí. Podpora ze strukturálních fondů opadne, a proto nebude třeba kontrolovat správné vynakládání s financemi fondů Evropské unie. Českou republiku postihnou jen drobné legislativní změny a institucionální změny, které mohou setrvat, jestliže dojde k domluvě v dohodě o vystoupení.

Ochrana spotřebitele, v tomto odvětví se toho dle mého názoru moc nezmění, i když aproximace práva s *acquis* ES proběhla, tak změn nebylo mnoho, a proto vystoupení nebude velkým zatížením pro náš parlament. Dočkáme se páru drobných změn. Jinak bude vše fungovat tak, jako doposud, hlavními orgány ohledně provádění kontroly a dozoru krom příslušných ministerstev i nadále zůstanou Česká zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa pro oblast kontroly potravin, Česká obchodní inspekce pro dozor v oblasti nepotravinářských výrobků a ochrany ekonomických zájmů spotřebitelů. Myslím si, že změny nebudou ani v nadnárodní kontrole, protože pokud by chtěla Česká republika i nadále konkurovat na evropském trhu s potravinami, bude třeba kontrola ze strany EU, tudíž zůstane vše při starém. Ovšem není také vyloučeno, že budoucí kontroly budou probíhat v menší míře, jako při členství, nebo naopak s větší intenzitou, z důvodu možné nižší kvality potravinářských výrobků.

Při vstupu do EU musela ČR splnit spoustu požadavků ze strany Evropského společenství v harmonizaci daní. Jednalo se o velmi specifickou oblast, vzhledem k ohromné politické a sociální citlivosti. ČR se zavázala harmonizovat legislativu s daňovým právem ES a vybudovala tak daňový systém a celní administrativu, která byla o něco jednodušší a efektivnější než předcházející, proto si myslím, že k výraznějším změnám po vystoupení z Evropské Unie nedojde, neboť změny by stály další zbytečné finanční prostředky. Snad jedinou závažnou změnou v české legislativě bude zrušení vyžádané trvalé výjimky pro ČR na vyšší strop pro registraci plátců daně z přidané hodnoty na 35 000 euro. Myslím si, že definitivní konec této výjimce nebude, poněvadž se jedná o dobrou pomoc malým podnikatelům. Tudíž budoucí implementace do české legislativy je téměř zaručena.

4.1.4 Ostatní oblasti

Statistika v naší republice patří ke špičce, díky Českému statistickému úřadu, který odvádí výbornou práci. Nějak takhle by zněla pochvala ze strany Evropské Unie. Dle mého názoru je tato oblast velmi specifická, neboť sbírání statistických dat a informací je prospěšné pro obě strany, jak pro ČR, tak pro EU, z hlediska srovnávání, vývoje trendů apod. proto setrvání v dosavadní práci českého statistického úřadu by byla ČR i EU.

Energetickou oblast by rovněž nepostihly velké změny, legislativu by určitě opustily limity pro vytvoření úplných povinných nouzových zásob ropy a ropných produktů, jež dělaly naší republice velké problémy při vstupu, a museli jsme si vyžádat výjimku. Co se týče

zemního plynu, tak by z legislativy zmizely různé limity a kvóty nastavené Evropskou Unií, a pokud by nezmizely, tak by byly změněny tak, aby vyhovovaly více českým a ne evropským podmínkám.

Ohledně Vědy a výzkumu by ČR při vystoupení ztratila možnost spolufinancování vědy a výzkumu z evropských zdrojů, což způsobí nejen pokles rozvoje, ale omezí to do určité části i všechny ostatní oblasti, které by se rozvíjely, kdyby byly vyvinuty nové technologie, které vinou vystoupení z EU chybí. Nicméně je na tom ČR s vědou a výzkumem velmi dobře, a myslím si, že i po vystoupení se jako třetí země v Evropské Unii neztratí, a proto věda a výzkum mohou být předmětem dohody v dohodě o vystoupení a vypořádání budoucích poměrů. Důležitým bodem řešení bude také možnost zapojení se do programu EU, kde se šíří informace, odborná školení, dále vyhledávání partnerů, mobilita vědců, networking a hodnocení výzkumných systémů politik.

Ohledně školství se toho rovněž moc nezmění, neboť legislativa je v kompetencích členských států. Evropské Unii jde jen o zkvalitňování výuky, a o vzdělávání na všech úrovních. Školství v ČR patří k nejlepším v celé Evropě, a myslím, že opuštění Evropské Unie nijak nenaruší náš systém školství, co se týče kvality výuky. Je pravdou, že různé finanční injekce z evropských fondů mírně pochybí, avšak, obešli jsme se bez nich v minulosti a nevidím důvod, proč by tomu tak nemohlo být i v budoucnosti. Účast v programech Socrates, Leonardo da Vinci a Mládež pro Evropu může pokračovat při domluvě v dohodě o vystoupení.

Telekomunikace a informační technologie bude po vystoupení celkem ošemetná, poněvadž při vstupu musela ČR harmonizovat legislativu s *acquis* Evropského společenství, což v praxi znamená zkvalitnění a zlevnění telekomunikačních a informačních technologií pro spotřebitele. Vystoupení bude znamenat úpravu v našich zákonech a může s sebou přinést i zdražení služeb. Pokud bychom chtěli udržet stejnou kvalitu jako při členství, budeme muset nahradit kontrolu a dohled, jež prováděla Evropská Komise. To bude ale znamenat vynaložení finančních prostředků na tvorbu takovýchto orgánů. Nebo se kompetence mohou přidělit už existujícímu orgánu, ale není jisté, zda bude odváděna kvalitní práce, protože oblast telekomunikace a informační technologie se vyvíjí bouřlivě rychle.

Kulturu a audiovize taktéž neminou legislativní změny, zmizí směrnice Evropské Rady „Televize bez hranic“ a další. Pro televizní společnosti to bude znamenat opětovné získání 10 % vyčleněné na evropská nezávislá díla, a pro spotřebitele zhruba další dvě a čtvrt hodiny zírání na nesmyslné televizní reklamy. Při dohodě se ČR bude moci i nadále účastnit řady

kometárních programů, a bude mít možnost rozvíjet své kulturní projekty jak na národní, tak i na celoevropské úrovni.

A v neposlední řadě i oblast Životního prostředí, která už před rokem 2004, kdy byla Česká republika kandidátskou zemí, téma životní prostředí se ukázalo jako velmi diskutované, proto se není čemu divit, že při vstupu naše legislativa prošla výraznými změnami, a bylo jich tolik, že nejvhodnější formou implementace bude derogace²³. Avšak opuštění evropské integrace přinese rovněž mnoho legislativních změn, ovšem v praxi to bude vypadat jinak. Česká republika si bude chtít udržet vysoký standart v oblasti životního prostředí, tudíž v legislativě nebudou žádné úlevy, a ani se nebude upouštět od minimálních sazeb, a maximálních emisních limitů. Pouze se nynější evropské směrnice upraví českým poměrům. Pro příklad to může být směrnice o obalech a obalových odpadech, dále pak směrnice o čištění městských odpadních vod nebo také směrnice o omezení emisí znečišťujících látek ovzduší z velkých spalovacích zařízení. Důležitým bodem bude také možnost setrvání v evropské agentuře pro životní prostředí, jejímž členem se ČR stala 1. 1. 2002. O vstupu se vedly dlouhá jednání, a Česká republika téměř bojovala o členství, proto nevidím ani jeden důvod z této agentury vystoupit.

4.2 Finanční prostředky ze strukturálních fondů EU

Jednou ze základních otázek, jež bude Česká republika řešit, a rozhodovat se, zda vystoupit, nebo nevystoupit, bude výše získaných peněžních prostředků ze strukturálních fondů EU. Zatím má Česká republika dobrou pozici, neboť patří k čistým příjemcům. Tento status dává možnost získat až 26.69 miliard eur ze strukturálních fondů. Číslo velmi lahodí českému uchu, proto zde nebyl ani jeden pokud z Evropské Unie vystoupit. Co se ale stane, jestliže se status České republiky změní z čistého příjemce na čistého plátce, v krátkém období je toto konstatování považováno spíše za utopii než za reálnou konstataci. To platilo pro programovací období 2006 – 2013, a nikdo neví, jak se finanční prostředky budou vyvíjet do budoucna. Neví se, zda svět, nebo Evropu zasáhnou finanční krize, nebo krize jiného charakteru, různé živelné katastrofy, které si vyžádají nadměrné vynaložení finančních prostředků, nebo dokonce i poupravení hranice kdy se jedná o čistého plátce a čistého příjemce. Vše je v rukou evropského a světového vývoje. Pro řešení otázky, co bude dál, se

---

23 Derogační klausele říká, který právní předpis se právním předpisem zrušuje

vypracovávají různá východiska nebo strategie. Ministerstvo pro místní rozvoj vypracovalo v říjnu 2010 východisko pozice ČR pro jednání o podobě kohezní politiky EU po roce 2013, tento dokument je schválený výborem pro EU v listopadu 2010. Řeší se zde shrnutí pozice ČR k reformě kohezní politiky, různé strategické otázky ohledně strategie EU 2020 nebo reformy rozpočtu EU, dále pak jaký model implementace kohezní politiky bude použit v tomto období nebo také územní dimenze kohezní politiky, jako třeba územní agenda EU, rozvoj měst nebo makroregionální strategie. Je zřejmé, že plánů jak utratit finanční prostředky je početně, avšak vývoj ukazuje, že po roce 2013 ČR překročí 75% průměru EU²⁴. To bude znamenat, že regiony v České republice přestanou být pod cílem Konvergence, a omezí se finanční prostředky ze strukturálních fondů pro ČR. Zatím jde pouze o určitou prognózu, vývoj může být jiný. Když budoucnost porovnáme s minulostí a přítomností, tak zjistíme, že v programovacím období 2004-2006 ČR získala 2,63 miliard euro, a v nynějším období 2007-2013 může získat zmíněných až 26,69 miliard eur. Je patrné, že toto programovací období je pro nás nejvýhodnější a vystoupení České republiky z Evropské Unie nejnepravděpodobnější, ale jak se říká, stát se může cokoli.

4.3 Finanční prostředky na operační programy 2007-2013

Jestliže se Česká republika rozhodne vystoupit, bude záležet, jak se k tomu postaví Evropská Unie. Proces vystoupení totiž může trvat až dva roky, to pouze tehdy nevyjádří-li se k žádosti o vystoupení Rada EU. Nejkratší doba vystoupení je jeden rok. To znamená, že ČR slíbené prostředky ze strukturálních fondů v programovacím období 2007-2013 stihne vyčerpat, a připravila by se o finance z období 2014-2020. Nicméně, předpokládejme, že by se k návrhu na vystoupení Rada EU vyjádřila, a vše šlo dle právních předpisů a ČR by vystoupila do jednoho roku od podání žádosti. Připravili bychom se tak o jeden rok z plánovaného období. Je třeba také považovat nad tím, kdybychom podali žádost o vystoupení, jestli by Evropská Unie nezastavila čerpání finanční pomoci ze strukturálních fondů. Jedná se o velmi nepravděpodobnou možnost, poněvadž do úplného vystoupení se Evropská Unie chová k subjektu tak, jako by byl plnohodnotným členem. Kdyby ale daná

---

²⁴ Dočkal V.: *Perspektivy regionální politiky: šance pro ČR*. In: Fiala P., Kaniok P.: *Česká politika v EU*, MU, Brno, 2006

situace nastala, přišli bychom tak ne o jeden, ale o dva roky čerpání. Šlo by tedy o bezmála 7,7 miliard euro. V následující podkapitole rozebereme operační programy a odhadneme částky, o které by se Česká republika připravila, pokud by vystoupila z EU.

4.4 Odhad finančních částek o něž by se ČR mohla připravit

Pro cíl Konvergence bylo stanoveno 8 tematických operačních programů, 7 regionálních operačních programů, pro cíl regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost byly stanoveny, operační programy Praha konkurenceschopnost a Praha adaptabilita. A pro poslední cíl Evropskou uzemní spolupráci, byly stanoveny operační programy příhraniční spolupráce ČR s Bavorskem, Polskem, Rakouskem, Saskem a Slovenskem, dále pak operační program meziregionální spolupráce a nadnárodní spolupráce. Jednotlivý rozbor částek pochází z internetových stránek strukturalni-fondy.cz z měsíční monitorovací zprávy ministerstva pro místní rozvoj, o průběhu čerpání strukturálních fondů v programovém období 2007-2013 z března 2011. Částky týkající se celková alokace, vyčerpání v procentech, korunách, eurech a úspěšnost schválení projektu jsou převzaty z těchto stránek. Částky, o něž by ČR mohla připravit, jsou výsledkem odhadu, který je výsledkem rozdílu z celkové alokace a doposud spotřebovaných finančních prostředků. V potaz se nebrala procentuální úspěšnost přijetí projektu, jenž je u každého operačního programu jiná.

4.4.1 Tematické operační programy

OP Doprava z hlediska finančních alokací nejobjemnější operační program ČR. Certifikovány výdaje ve výši 28,7 mld. Kč. Celkově bylo do účetního systému Viola zaúčtováno v rámci OP Doprava 50,1 mld. Kč, tedy 29,6 % z celkové alokace programu. Celková výše prostředků činí 168,9896 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 50,1 miliard Kč při 45% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 118 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývající dva roky ještě zbývají.

Na OP Životní prostředí - k 6. dubnu 2011 byly výdaje ve výši 10,9 mld. Kč (7,6 % z celkové alokace na program). Celkově bylo k 6. dubnu 2011 do účetního systému Viola v rámci OP Životní prostředí zaúčtováno 18,3 mld. Kč, tedy 12,8 % z celkové alokace programu. Celková výše prostředků činí 142,5625 miliard Kč, spotřebováno bylo do března

2011 18,3 miliard Kč při 46% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 124 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývající dva roky ještě zbývají.

OP podnikání a inovace a jeho certifikované výdaje předložené Evropské komisi k 6. dubnu 2011 dosahují 10,2 mld. Kč, to představuje 11,6 % z alokace programu na období 2007–2013. Prostředky v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO k 6. dubnu 2011 dosahují 14,4 mld. Kč, tj. 16,4 % z alokace OP Podnikání a inovace. Celková výše prostředků činí 88,1819 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 14,4 miliard Kč při 34% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 73 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývající dva roky ještě zbývají.

Na OP výzkum a vývoj pro inovace je celkový objem certifikovaných výdajů k 6. dubnu 2011 39,1 mil. Kč, což představuje 0,1 % z celkové alokace na program na období 2007–2013. K 6. dubnu 2011 je u OP Výzkum a vývoj pro inovace pozastavena certifikace výdajů ze strany PCO. Objem prostředků v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO se v březnu 2011 zvýšil o 41,6 mil. Kč. Prostředky v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO k 6. dubnu 2011 dosahují 128,2 mil. Kč, tj. 0,2 % z alokace OP Výzkum a vývoj pro inovace. Celková výše prostředků činí 59,7532 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 128,2 miliónů Kč při zatím neznámé úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 59 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývající dva roky ještě zbývají.

Prostředky na OP vzdělávání pro konkurenceschopnost v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO k 6. dubnu 2011 pak dosahují 2,4 mld. Kč, tj. 4,5 % z alokace OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Celková výše prostředků činí 52,7827 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 2,4 miliardy Kč, jedná se jen o grantové projekty. **ČR by mohla přijít zhruba o 50 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývající dva roky ještě zbývají.

Na OP lidské zdroje a zaměstnanost činily certifikované výdaje předložené Evropské komisi k 6. dubnu 2011 5,7 mld. Kč, což představuje 10,7 % z celkové alokace na program. Prostředky v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO k 6. dubnu 2011 dosahují 7,4 mld. Kč, tj. 14,0 % z alokace OP Lidské zdroje a zaměstnanost. Celková výše prostředků činí 53,1063 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 7,4 miliard Kč při 65% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 45 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývající dva roky ještě zbývají.

Integrovaný operační program, nedošlo zde ke změně finančního objemu certifikovaných výdajů předložených EK (2,6 mld. Kč). V průběhu března 2011 byl však zaznamenán nárůst prostředků ve výši 469,1 mil. Kč v souhrnných žádostech zaúčtovaných

PCO. K 6. dubnu 2011 jejich podíl tvoří 9,8 % z alokace celého programu. Celková výše prostředků činí 45,7864 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 4,5 miliard Kč při 77% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 41 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Výše certifikovaných výdajů na OP technická pomoc předložených EK k 6. dubnu 2011 činí 502,2 mil. Kč, tj. 7,0 % z celkové alokace OP Technická pomoc. Nárůst je zaznamenán v objemu prostředků zahrnutých do souhrnných žádostí zaúčtovaných PCO, a to o 15,2 mil. Kč. Celkově bylo k 6. dubnu 2011 zahrnuto do souhrnných žádostí 898,5 mil. Kč, tedy 12,5 % z celkové alokace programu. Celková výše prostředků činí 7,1739 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 898,5 miliónů Kč při 31% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 6 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

4.4.2 Regionální operační programy

Celková výše prostředků na regionální operační program Severozápad činí 21,649 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 7 miliard Kč při 39% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 14 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Celková výše prostředků na regionální operační program Moravskoslezsko činí 20,8116 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 5 miliard Kč při 49% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 15 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Celková výše prostředků na regionální operační program Jihovýchod činí 20,6767 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 9,5 miliard Kč při 66% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 11 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Celková výše prostředků na regionální operační program Střední Morava činí 19,2809 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 8,2 miliard Kč při 87% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 11 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Celková výše prostředků na regionální operační program Severovýchod činí 19,2504 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 8,3 miliard Kč při 55% úspěšnosti schválení

projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 11 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Celková výše prostředků na regionální operační program Jihozápad činí 17,9255 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 5,4 miliard Kč při 52% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 12 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Celková výše prostředků na regionální operační program Střední Čechy činí 16,2453 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 4,1 miliard Kč při 45% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 12 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

4.4.3 OP Cíl 2 a Evropská územní spolupráce

Celková výše prostředků na regionální operační program Praha Konkurenceschopnost činí 6,8175 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 1,2 miliard Kč při 29% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 5,6 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Celková výše prostředků na regionální operační program Praha Adaptabilita činí 3,1476 miliard Kč, spotřebováno bylo do března 2011 648,8 miliónů Kč při 3,1% úspěšnosti schválení projektu. **ČR by mohla přijít zhruba o 2,5 miliard Kč**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

OP příhraniční spolupráce ČR-Polsko, celková výše prostředků na tento program činí 219,459 miliónů Eur, spotřebováno bylo do března 2011 72,099 miliónů Eur. **ČR by mohla přijít zhruba o 147 miliónů Eur**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

OP příhraniční spolupráce ČR-Slovensko, celková výše prostředků na tento program činí 92,740 miliónů Eur, spotřebováno bylo do března 2011 20,002 miliónů Eur. **ČR by mohla přijít zhruba o 72 miliónů Eur**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

OP příhraniční spolupráce ČR-Rakousko, celková výše prostředků na tento program činí 107,435 miliónů Eur, spotřebováno bylo do března 2011 15,306 miliónů Eur. **ČR by mohla přijít zhruba o 92 miliónů Eur**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

OP příhraniční spolupráce ČR-Sasko, celková výše prostředků na tento program činí 207,396 miliónů Eur, spotřebováno bylo do března 2011 15,628 miliónů Eur. **ČR by mohla přijít zhruba o 192 miliónů Eur**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

OP příhraniční spolupráce ČR-Bavorsko, celková výše prostředků na tento program činí 115,510 miliónů Eur, spotřebováno bylo do března 2011 26,358 miliónů Eur. **ČR by mohla přijít zhruba o 89 miliónů Eur**, jež z celkové alokace na zbývajících dva roky ještě zbývají.

Jestliže Česká republika z Evropské Unie vystoupí, přijde o cenné finanční prostředky, které by mohly činit ve zbývajících dvou letech až **623,7 miliardy Kč²⁵**. V následující tabulce č. 4.1 uvidíme přehlednější shrnutí následujících částek.

Tabulka č. 4.1: Přehled finančních prostředků z OP (mld. Kč)

OP	Celkem	Nevyčerpané	OP	Celkem	Nevyčerpané
Doprava	168,9896	118	r. Stř. Mor.	19,2809	11
ŽP	142,5625	124	r. SV	19,2504	11
PaI	88,1819	73	r. JZ	17,9255	12
VaVý pro I	59,7532	59	r. Stř. Č.	16,2453	12
V pro K	52,7827	50	P- konkur.	6,8175	5,6
LZaZ	53,1063	45	P- adapt.	3,1476	2,5
Integrovaný	45,7864	41	ČR-Polsko	0,2195	0,147
T pomoc	7,1739	6	ČR-Rak.	0,1074	0,092
r. SZ	21,6490	14	ČR-Sasko	0,2074	0,192
r. M-slezko	20,8116	15	ČR-Bavor.	0,1155	0,089
r. JV	20,6767	11	ČR- Sloven.	0,0927	0,072

Zdroj: strukturální fondy.cz (2011), vlastní zpracování

²⁵ Jde pouze o odhadnutou zaokrouhlenou částku, jež je rozdílem mezi celkovou alokací pro ČR a spotřebovanými prostředky

4.5 Situace v EU bez ČR

Nastane-li situace, že ČR opustí Evropskou unii, bude muset provést mnoho změn, hlavně ve svých institucích. Jednou z těchto institucí je i Evropská rada. Zástupci v Radě jsou nejvyšší představitelé členských států a předsedové vlád, v případě České republiky jde o prezidenta Václava Klause a premiéra Petra Nečase.

Václav Klaus je známý svými bouřlivými názory ohledně Evropské unie, a je považován za euroskeptika, jeho vystupování na politické scéně s sebou vždy nese rozruch. Je skeptikem Lisabonské smlouvy, kterou odmítl ratifikovat, a musela se ČR udělit výjimka. Při vystoupení ČR by se Evropské unii vlastně ulevilo, neboť by přišla o skeptika, který kritizuje evropskou subsidiaritu, ale na druhou stranu by přišla o jednoho z největších zastánců čistého životního prostředí, jak píše ve svých knihách Planeta, nebo Modrá, nikoli zelená planeta.

Další institucí, která by se dočkala změn, je Rada EU. V té má Česká republika poměrně velké zastoupení. Členové rady jsou ministři členských států, a při vystoupení by takto instituce přišla o 10 českých ministrů. Tím pádem bychom nebyli v centru dění a otázky týkající se koordinace hospodářské politiky by šly mimo Českou republiku.

Přišli bychom také o komisaře, který je členem Evropské komise. Náš zástupce je Vladimír Špidla, ten je na této pozici už podruhé, a co se jeho pozice týče v Evropské unii, tak patří k jednomu z nejlepších komisařů. A jeho odstoupení by určitě EU nevítila.

Evropský parlament by také pocítil drobnou ztrátu. Zastoupení českých křesel v Evropském parlamentu je 22 z celkových 736. Pokud bychom vystoupili, celkový počet by klesl na 714. To by znamenalo početní změny v rozhodování. Pokud by rozhodoval kvalifikovanou většinou, počet hlasů už by nebyl 442 hlasů, ale 429 hlasů. Při absolutní většině rozhodování by počet hlasů nemusel dosáhnout 369, ale 358 hlasů. U prosté většiny celkový počet nehraje roli.

Česká republika je z hlediska bohatství v Evropské unii celkem na dobré pozici, řadí se na 17. pozici nejbohatších zemí Unie. HDP na obyvatele v paritě kupní síly je na 82 % k evropskému průměru EU27 v roce 2009. Česká republika se řadí k vyspělým státům, a její vystoupení by určitě zahýbalo s trhem Evropské Unie.

4.6 Shrnutí

Vystoupení České republiky nebo jakéhokoli jiného státu z Evropské unie by určitě zanechalo nemalé škody. Opustil-li by plnohodnotný člen společenství, jednalo by se o mnohem složitější změny, než tomu bylo v případě vystoupení Grónska nebo ostrova Svatého Bartoloměje. Získání České svobody by znamenalo spoustu legislativních změn, které by způsobily zahlcení našich legislativních orgánů. Netýkalo by se to jen legislativy, ale také institucí, administrativy, pravomocí a spousty jiných oblastí. Přišli bychom o finanční podpory nejen ze strukturálních fondů Evropské unie, ale také o různé dotace nebo granty z jiných fondů. Určitě by se změnilo obchodní nebo politické chování, jak v České republice vůči Evropské unii, tak i obráceně. U všeho, ale existuje alternativa, neboť při vystoupení se sepisuje smlouva o vystoupení, kde si členský stát a Evropská unie mohou domluvit všechny oblasti další spolupráce, ovšem za toho rizika, že se na vystoupený stát budou dívat jako na zrádce. Následující tabulka poukazuje na situaci v EU z hlediska bohatství členských států v porovnání HDP na obyvatele v paritě kupní síly.

Tabulka č. 4.2: HDP na obyvatele v PPS, EU=100 (%)

Země	2007	2008	2009	Země	2007	2008	2009
EU27	100	100	100	Kypr	93	97	99
Eurozóna	109	109	109	Řecko	91	93	93
Lucembursko	275	280	271	Slovinsko	88	91	88
Nizozemsko	132	134	131	ČR	80	81	82
Irsko	147	133	127	Portugalsko	78	78	80
Rakousko	123	124	124	Malta	77	77	79
Dánsko	123	123	121	Slovensko	68	72	73
Německo	125	122	118	Maďarsko	62	64	65
Belgie	116	116	116	Estonsko	69	68	64
Finsko	117	118	113	Polsko	54	56	61
Británie	116	115	112	Litva	59	61	55
Francie	108	107	108	Lotyšsko	56	56	52
Itálie	104	104	104	Rumunsko	42	47	46
Španělsko	105	103	103	Bulharsko	40	44	44

Zdroj: Euroskop.cz (2010), vlastní zpracování

5. Závěr

Vývoj Evropské Unie, a celé Evropy je velmi rozmanitý ovšem specifický. Pro vznik Unie na takové úrovni, jak ji známe dnes, byla zapotřebí spousta událostí, z kterých se neustále poučujeme. První myšlenky vzniku nějaké integrace Evropy se zde objevovaly už v dávných dobách. Ovšem vždy idea ztroskotala, neboť k realizaci myšlenky nestačila jen jedna osoba, ale bylo zapotřebí více osob se stejnou myšlenkou, a to muselo být podporováno lidem, jinak se idea nedočkala zdárného konce. Evropská Unie, jak ji známe dnes, vznikla po druhé světové válce v roce 1951, důvodem byla poválečná situace, a tzv. prevence proti dalším válkám. Do dnešní podoby Unie bylo zapotřebí mnoha zkušeností, a proto má primární právo tři základní dokumenty, a hodně doplnění. Posledním doplněním je Lisabonská smlouva. V ní se poprvé objevuje v článku 50 kodifikovaná úprava vystoupení členského státu z Evropské Unie.

Samotný proces je celkem jednoduchý, může mít dva scénáře. V prvním případě členský stát podá žádost o vystoupení Radě EU, a ta jej projedná a schválí, posléze se smluvní strany dohodnou na budoucím vypořádání. V druhém scénáři se k žádosti Rada EU nevyjádří a začíná běžet dvouletá lhůta, po uplynutí členský stát opustí EU. Co je důležité a zajímavé je, že se jednání o vystoupení strana, která chce vystoupit, neúčastní. Ostatní státy jednají v procesu bez něj, ovšem jeho státní suverenita je respektována. Délka celého procesu záleží na domluvě obou stran, a může trvat minimálně jeden rok, nebo maximálně dva roky.

Dopady pro celou Evropskou Unii a samotný členský stát by určitě nebyly zanedbatelné. EU by přišla o plnohodnotného člena, s nímž se v minulosti počítalo do veškerých jednání, obchodů apod. a vystoupený stát by ztratil právo podílet se na rozhodování o budoucnosti Evropy. I když by všechny možné oblasti projednali v dohodě o vystoupení členského státu, stejně by jedné ze stran nebyly splněny všechny podmínky, které chtěly projednat.

Dle mého názoru Lisabonská smlouva popisuje vystoupení členského státu velmi jednoduše a v praxi se takto jednoduchého jednání asi nedočkáme. Zatím o vážném vystoupení žádný stát neuvažuje. A myslím si, že už samotná cesta k podání žádosti o vystoupení bude zdlouhavá, neboť tak důležitá změna názoru, jako je opuštění Evropské Unie se nestane ze dne na den. Jestliže by vyšlo na povrch, že se členský stát rozhoduje vystoupit, určitě by Evropská Unie s daným státem vedla jednání, a zjistila by, co státu nevyhovuje, a pokusila se vystoupení vymluvit. Když by ale došlo k samotnému podání žádosti o vystoupení, mohla by samotná domluva o vypořádávání poměrů mít dva možné konce.

Jedním z nich je, že obě strany budou benevolentní, a budou si chtít vyjít vstříc a domluví se na další efektivní spolupráci, tak jako by stát byl ještě členem, nebo v tom horším případě si budou dělat naschvály a nedohodnou se na ničem a budoucnost další spolupráce bude v nedohlednu nebo nadobro ztracená. S touto možností snad nikdo nepočítá, avšak může k ní dojít. Je zde ale opravdu malé procento, poněvadž si EU každého člena váží a usiluje o splnění požadavků všech členů.

Seznam literatury

Knižní zdroje:

- [1] Burgess, M. (1998): Federalism and European Union. London: Routledge.
- [2] Fiala, P., Pitrová, M. (eds.) (2005): Evropská referenda. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury
- [3] Fiala, P., Pitrová, M.: Evropská Unie. 2. dopl. aktualizované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.
- [4] George, S. (1996): Politics and Policy in the European Union. Oxford: Oxford University.
- [5] Lisabonská smlouva:konsolidovaný text. Praha: [s.n.], 2008. 508 s. ISBN 978-80-87041-38-3.
- [6] Mauch, J. E., Birch, J. W.: Guide to the successful thesis and dissertation : a handbook for students and faculty. [s.l.] : M. Dekker, 1998. 335 s. ISBN 0824742885.
- [7] Mach, P.: Jak vystoupit z EU. 1. vydání. Praha: Laissez Faire, 2010. 106 s. ISBN 978-80-254-6624-7.
- [8] Mayne (1998): Schuman, De Gasperi, Spaak – průkopníci sjednocené Evropy. In Bond, M., Smith, J., Wallace, W. (eds.), Význační evropané. Praha: Evropský literární klub, s. 49-79.
- [9] Moravcsik, A. (1998): The Choice for Europe. New York: Cornell University Press.
- [10] O'Neill, M. (1996): The Politics of European Integrations. A reader. London: Routledge.

- [11] Pinder, J. (1993): Evropské společenství. Praha: Nadace Jiřího z Poděbrad pro evropskou spolupráci.
- [12] PITROVÁ, Lenka, et al. Když se řekne Lisabonská smlouva.... 1. vydání. Praha: PBtisk, Příbram, 2008. 156 s. ISBN 978-80-87041-48-2.
- [13] Salmon, T., Nicoll, W. (eds.) (1997): Building European Union. Manchester/New York: Manchester University Press.
- [14] Urwin, D. W. (1991): The Community of Europe. London: Longman.
- [15] Vanthoor, W. F. V. (1999): A Chronological history of the European Union 1946-1998. Cheltenham: Edward Elgar.
- [16] Wilson ,K., Dussen, J. van der (eds.) (1995): The History of the Idea of Europe. London: Routledge.
- [17] Zahradník, P.: Vstup do Evropské Unie: Přínosy a náklady konvergence. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2003. 364 s. ISBN 80-7179-472-4
- [18] ZLÝ, Bohumír. Evropská unie a integrační procesy od A až do Z : Výkladový slovník. 2. dopl. a aktualizované vydání. Ostrava : Montanex, 2001. 117 s. ISBN 80-7225-045-0.
- [19] ZLÝ, Bohumír. Mezinárodní ekonomická integrace. 1. vydání. Ostrava: Ediční středisko VŠB, 1993. 72 s. ISBN 80-7078-211-0.

Internetové zdroje a elektronická monografie:

- [20] Metody výzkumu. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2008 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/Typy_vyzkumu.htm>.
- [21] Portál Evropské Unie. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/index_cs.htm>.

- [22] Vztah České republiky a EU. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8952/sekce/cr-a-eu/>>.
- [23] Dějiny Evropské Unie. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011, 6. 5. 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dějiny_Evropské_unie>.
- [24] Smlouva o vystoupení Grónska. In [online]. Petrmach.cz : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://petrmach.cz/Greenland-Treaty.pdf>>.
- [25] Stanovisko Komise podle čl. 355 odst. 6 Smlouvy o fungování Evropské unie k návrhu francouzské vlády na změnu statusu ostrova Svatý Bartoloměj vůči Evropské unii : Sdělení Komise Evropské radě. In [online]. 2010. [s.l.] : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/10/st15/st15233.cs10.pdf>>.
- [26] Návrh rozhodnutí Evropské rady, kterým se mění status ostrova Svatý Bartoloměj vůči Evropské unii : přijetí. In [online]. 2010. [s.l.] : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/10/st15/st15224.cs10.pdf>>.
- [27] Smlouva o fungování EU : konsolidované znění. In [online]. 2010. EUR-LEX : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:CS:PDF>>.
- [28] Přístup k právu Evropské Unie. In [online]. 2011. EUR-LEX : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/index.htm>>.
- [29] První země opouští EU. In [online]. Mach.blog.ihned.cz : [s.n.], 2010, 17. 12. 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://mach.blog.ihned.cz/c1-48710850-prvni-zeme-opousti-eu>>.
- [30] Můžeme vystoupit z EU. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <http://www.chelemendik.sk/quotMuzeme_vystoupit_z_EUquot_840379523.html>.
- [31] Evropská Komise : oficiální orgán EU. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/index_cs.htm>.

[32] Rada Evropské Unie : oficiální orgán EU. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?id=&lang=cs>>.

[33] Evropský parlament : oficiální orgán EU. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.europarl.europa.eu/cs/headlines/>>.

[34] Evropská rada : oficiální orgán EU. In [online]. Europa.eu : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.european-council.europa.eu/the-institution.aspx?lang=cs>>.

[35] Hungarian presidency of the council of the European Union. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.eu2011.hu/>>.

[36] Podmínky přistoupení ČR k EU. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2003 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <http://www.estav.cz/tema/evropska-unie/eu002.asp#_Toc35845372>.

[37] ČR a EU v datech. In [online]. Euroskop.cz : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.euroskop.cz/214/sekce/od-navazani-diplomatickych-styku-po-prvni-kolo-jednani-v-rijnu-1998/>>.

[38] HASLINGEROVÁ, Ivana. Proč říkám "NE" evropské ústavě. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://poselstvi.webpark.cz/ustava.htm>>.

[39] Aktualizovaná Rámcová pozice ČR k budoucnosti kohezní politiky EU. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.profaktum.cz/wp-content/uploads/2011/04/Aktualizovaná-rámcová-pozice-ČRleden-20111.pdf>>.

[40] Východiska pozice ČR pro jednání o podobě kohezní politiky EU po roce 2013. In [online]. [s.l.] : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.profaktum.cz/wp-content/uploads/2011/04/Východiska-pozice-ČR.pdf>>.

[41] VÝVOJ REALIZACE NSRR V OBDOBÍ 2007–2010. In [online]. Strukturalni-fondy.cz : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz>>.

fondy.cz/getdoc/ec353c06-bd62-4796-9e89-ea965feffba1/Vyvoj-realizace-NSRR-v-obdobi-2007-2010---prosinec>.

[42] MĚSÍČNÍ MONITOROVACÍ ZPRÁVA : O PRŮBĚHU ČERPÁNÍ STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ, FONDU SOUDRŽNOSTI A NÁRODNÍCH ZDROJŮ V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007–2013. In [online]. Strukturalni-fondy.cz : [s.n.], 2011 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/c7d1aa78-4866-4a80-9ffc-292d1c2090cc/MMZ---brezen-2011>>.

[43] Analýza dopadů Lisabonské smlouvy. In [online]. 2010. Vlada.cz : [s.n.], 2010 [cit. 2011-05-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

Seznam zkratk

Benelux	Společný název pro Belgii, Nizozemí a Lucembursko
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ECOFIN	Rada ministrů hospodářství a financí
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
EU	Evropská Unie
EURATOM	Evropské společenství pro atomovou energii
FIFG	Finanční nástroj pro řízení rybolovu
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
JaV	Justice a vnitro
JEA	Jednotný evropský akt
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
NATO	Organizace severoatlantické smlouvy
ODS	Občanská demokratická strana
OEEC	Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci
OP	Operační program
PCO	Platební a certifikační orgán
PPS	Parita kupní síly
SFEU	Smlouva o fungování Evropské Unie
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
USA	Spojené státy americké

Seznam použitých tabulek

Tabulka č. 3.1: Počet hlasů členských států v Radě EU.....	31
Tabulka č. 3.2: Počet křesel podle zemí (volební období 2009-2014).....	34
Tabulka č. 3.3: Předsednické země do roku 2020.....	35
Tabulka č. 4.1: Přehled finančních prostředků z OP (mld. Kč).....	53
Tabulka č. 4.2: HDP na obyvatele v PPS, EU=100 (%).....	55

Seznam použitých obrázků

Obrázek č. 2.1: Maastrichtský chrám.....	20
Obrázek č. 3.1: Proces vystoupení.....	29

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb, - autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB – TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 11. května 2011

Tomáš Vyvial

jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Michálkovická 1909, 735 32 Rychvald

Seznam příloh

Příloha č. 1   Členské státy Evropské Unie (2010)

Příloha č. 1

Členské státy Evropské Unie (2010)

Zdroj: <http://www.modernivyuka.cz/Portals/10/EU.png>

Legenda:

- Členské státy
- Kandidátské země
- Ostatní země